ПРАЛЕТАРЫІ УСІХ КРАІН, ЯДНАЙЦЕСЯ!

ЛІТАРАТУРА і МАСТАЦТВА

ОРГАН МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ І ПРАЎЛЕННЯ САЮЗА ПІСЬМЕННІКАЎ БССР.

№ 56 (1590) | Аўторак, 18 ліпеня 1961 года | Цана 4 кап.

ІНФАРМАЦЫЙНАЕ ПАВЕДАМЛЕННЕ

аб пленуме ЦК КП Беларусі

13—14 ліпеня адбыўся VI пленум Цэнтральнага Камітэта Камуністычнай партыі Беларусі.

Пленум абмеркаваў наступныя пытанні: 1. Аб скліканні XXV з'езда КП Беларусі. 2. Аб паляпшэнні работы з прапагандысцкімі кадрамі. 3. Аб мерах па паляпшэнню меліярацыйных работ і выкарыстання асушаных зямель у калгасах і саўгасах рэспублікі. 4. Аб рабоце саўгасаў.

З дакладам «Аб паляпшэнні работы з прапагандысцкімі кадрамі» выступіў сакратар ЦК КПБ В. Ф. Шауро.

У спрэчках па дакладу выступілі сакратар Гомельскага абкома КПБ І. Я. Паляхоў, сакратар Брэсцкага абкома КПБ А. А. Смірноў, сакратар Мінскага гаркома КПБ А. Б. Насілоўскі, прапагандыст гуртка па вывучэнню гісторыі КПСС дырэктар Магілёўскага кляевага завода А. Ф. Лбоў, сакратар Віцебскага абкома КПБ М. І. Пахомаў, кіраўнік універсітэта сельскагаспадарчых ведаў старшыня калгаса «Рассвет» Пружанскага раёна С. С. Тарасенкаў, сакратар Гродзенскага абкома КПБ І. Ф. Міклоевіч, сакратар ЦК ЛКСМБ Г. М. Жабіцкі, сакратар Кіраўскага РК КПБ Е. П. Несцерава, рэдактар часопіса «Камуніст Беларусі» Я. І. Качан.

З дакладам «Аб мерах па паляпшэнню меліярацыйных работ і выкарыстання асушаных зямель у калгасах і саўгасах рэспублікі» выступіў сакратар ЦК КПБ Ф. А. Сурганаў.

У спрэчках па дакладу выступілі старшыня выканкома Мінскага абласнога Савета дэпутатаў працоўных У. Ф. Міцкевіч, старшыня выканкома Гомельскага абласнога Савета дэпутатаў працоўных М. А. Кліменка, старшыня калгаса імя Сталіна Бабруйскага раёна Ф. Н. Шараўараў, акадэмік Акадэміі навук БССР І. С. Лупіновіч, старшыня выканкома Брэсцкага абласнога Савета дэпутатаў працоўных В. К. Луцкін, дырэктар Навукова-даследчага інстытута меліярацыі і воднай гаспадаркі Міністэрства сельскай гаспадаркі БССР В. М. Зубец, старшыня выканкома Магілёўскага абласнога Савета дэпутатаў працоўных П. А. Ляяіцкі, старшыня калгаса імя Леніна Лагішынскага раёна В. С. Козыр, намеснік міністра сельскай гаспадаркі БССР С. Г. Скарапанаў, дырэктар Івацэвіцкага будаўніча-мантажнага ўпраўлення па меліярацыі Н. К. Паскробка, начальнік Галоўнага ўпраўлення меліярацыі і воднай гаспадаркі пры Савеце Міністраў БССР П. І. Шчытнікаў.

З дакладам «Аб рабоце саўгасаў» выступіў начальнік Галоўнага ўпраўлення саўгасаў пры Савеце Міністраў БССР П. Ф. Барысаў.

У спрэчках па дакладу выступілі: сакратар Магілёўскага абкома КПБ К. В. Мацюшэўскі, сакратар Віцебскага абкома КПБ У. Е. Лабанок, старшыня выканкома Гродзенскага абласнога Савета дэпутатаў працоўных І. С. Канановіч, сакратар Мінскага абкома КПБ А. Ю. Дзенісевіч, дырэктар саўгаса «Нісімкавічы» А. Ф. Стош, сакратар Брэсцкага абкома КПБ І. Д. Багроў, сакратар Гомельскага абкома КПБ А. І. Варанцоў, міністр сельскай гаспадаркі БССР М. М. Луцэнка, сакратар партарганізацыі саўгаса «Пачапоўскі» В. С. Логінаў, старшыня рэспубліканскага аб'яднання «Белсельгастэхніка» Г. А. Філіпаў, Старшыня Савета Міністраў БССР Ц. Я. Кісялёў.

На пленуме з прамовай выступіў кандыдат у члены Прэзідыума ЦК КПСС, першы сакратар ЦК КПБ К. Т. Мазураў.

Па абмеркаваных пытаннях пленум прыняў адпаведныя пастановы.

АБ СКЛІКАННІ XXV З'ЕЗДА КП БЕЛАРУСІ

ПАСТАНОВА VI ПЛЕНУМА ЦЭНТРАЛЬНАГА КАМІТЭТА КП БЕЛАРУСІ, ПРЫНЯТАЯ 14 ЛІПЕНЯ 1961 ГОДА

1. Склікаць XXV з'езд Камуністычнай партыі Беларусі 26 верасня 1961 года.

2. Зацвердзіць наступны парадак дня з'езда:

1) Аб праекце Праграмы КПСС—дакладчык першы сакратар ЦК КПБ т. Мазураў К. Т.

2) Аб праекце Статута КПСС — дакладчык другі сакратар ЦК КПБ т. Сурганаў Ф. А.

3) Справаздачны даклад Цэнтральнага Камітэта КП Беларусі.

4) Справаздачны даклад Рэвізійнай камісіі КП Беларусі.

5) Выбары цэнтральных органаў КП Беларусі.

3) Устанавіць наступныя нормы прадстаўніцтва на XXV з'езд КП Беларусі: адзін дэлегат з рашаючым голасам ад 370 членаў партыі і адзін дэлегат з дарадчым голасам ад 370 кандыдатаў у члены партыі.

4. Дэлегаты на XXV з'езд КП Беларусі выбіраюцца згодна са Статутам партыі закрытым (тайным) галасаваннем на абласных партыйных канферэнцыях.

Камуністы, якія знаходзяцца ў партыйных арганізацыях Савецкай Арміі, пагранічных часцей, унутранай і канвойнай варты, выбіраюць дэлегатаў на XXV з'езд КП Беларусі разам з астатнімі партыйнымі арганізацыямі на абласных партыйных канферэнцыях.

ХЛЕБ

На палях калгаса «Чырвоны Кастрычнік» Уздзенскага раёна.

Фота Ул. Крука.

«ПЕРШЫ РЭЙС ДА ЗОРАК»

Адбылася прэм'ера новага маляўнічага дакументальнага фільма «Першы рэйс да зорак», прысвечанага найвялікшай падзеі ў гісторыі чалавецтва — першаму палёту ў космас Юрыя Гагарына.

Аўтар сцэнарыя Я. Рабчынскі, рэжысёры І. Капалін і Б. Багаляеў расказалі, як ствараўся гэты хваляючы кінатвор.

У фільме паказана гісторыя засваення касмічнай прасторы савецкімі людзьмі, асобныя эпізоды з біяграфіі піянера космасу, падрыхтоўка карабля «Усход» да палёту, плённая работа многіх калектываў, якія сваімі ведамі і працай ажыццявілі мару чалавецтва. Гледачы ўбачаць Юрыя Гагарына ў час касмічнага палёту. Гэта найбольш хваляючыя кінакадры.

Кінааповесць заканчваецца карцінай сустрэчы першага героя-касманаўта ў Маскве.

Горда і натхнёна гучаць словы Мікіты Сяргеевіча Хрушчова: «Усё новыя і новыя савецкія людзі па нязведаных маршрутах паляцяць у космас, будуць вывучаць яго, раскрываць і надалей тайны прыроды і ставіць іх на службу чалавеку, яго дабрабыту, на службу міру».

У Мінску і на Міншчыне

Гродзенскі тэатр, які цяпер гастралюе ў Мінску, сумяшчае працу на стацыянары з выездамі ў раённыя цэнтры вобласці.

Пастаноўкі гродзенцаў паглядзелі жыхары Барысава, Маладзечна, Валожына, Івянца, Вілейкі, Нясвіжа, Беразіно і інш. Тэатр даў дзесяць выязных спектакляў, абслужыўшы імі каля 20 тысяч гледачоў. Поспехам у раёнах карыстаюцца спектаклі «Без віны вінаватыя», «Юнацтва маё», «Чужы дом», «Якарная плошча».

Мастацкае кіраўніцтва тэатра вырашыла арганізаваць творчую сустрэчу свайго калектыву з мінскімі аўтамабілебудаўнікамі. Днямі на спецыяльна пабудаванай сцэнічнай пляцоўцы гэтага завода адбудзецца канцэрт артыстаў Гродзенскага тэатра, у праграму якога ўвойдуць урыўкі і асобныя акты са спектакляў гастрольнага рэпертуару.

ПАД ГУЧНЫМ ДЭВІЗАМ

Цяпер ужо цяжка ўспомніць, калі і ў якім магазіне была адкрыта першая выстаўка-продаж тавараў. Трэба думаць, такі стыль прасоўвання тавараў да пакупнікоў меў поўны поспех. Выстаўкі-продажы пачалі наладжвацца часцей і часцей, ухопліваючы ўсё больш шырокі і разнастайны асартымент.

Зусім нядаўна ў Мінску адкрылася і выстаўка-продаж мэблі. Ёй для гэтага адкрылі ў самым модным будынку — Палацы фізкультурнікаў. Адкрылася не на тыдзень, а на два месяцы. Перад адкрыццём давалася рэклама:

«Вы ўбачыце сучасную мэблю апошніх узораў, зробленую ўсімі мэблевымі фабрыкамі і камбінатамі рэспублікі».

«На выстаўцы вы здолееце заказаць сабе мэблю па любому ўзору, які вам спадабаецца»...

Пры ўваходзе ў залу выстаўкі, над дзвярыма — плакат, на якім напісана: «Прыгажосць — у жыццё!» Гэта дэвіз выстаўкі. Дэвіз даволі гучны і шматабяцаючы. Ці апраўданы ён, аднак?

Адзначым адразу — на выстаўцы сапраўды значны выбар узораў мэблі. Тут можна ўбачыць амаль усё, што трэба, каб абсталяваць кватэру. Такім чынам, вонкава ўсё добра. І ўсё ж наведвальнік, які хацеў набыць патрэбныя яму рэчы, застаецца незадаволены. Добры настрой, з якім ён пераступіў парог выстаўкі, у яго знікае. Ён адчувае сябе ашуканым. І, пакідаючы выстаўку, ён ужо думае пра яе арганізатараў далёка не тое, што думаў пра іх, калі ішоў сюды.

Вось гэтае «усё ж» і прымусіла мяне ўзяцца за пяро, выказаць думкі, якія ўзніклі пасля наведання выстаўкі.

МНОГА ВАДЫ выцекла з таго часу, як наша мэблевая прамысловасць, пасля вайны пабудаваная амаль нанава, набрала тыя тэмпы, якімі працуе зараз. Розныя ставіліся перад ёй задачы. У першыя пасляваенныя гады асноўным было — даць насельніцтву мэблю як мага хутчэй і як мага больш: проста больш сталоў, крэслаў, шафаў, ложкаў. Але так працягвалася нядоўга. Неўзабаве партыя і ўрад сваімі рашэннямі звярнулі ўвагу мэблевікаў на неабходнасць, побач з нарошчваннем вытворчасці, карэнным чынам палепшыць якасць прадукцыі. Гэта таксама дало свае вынікі. Дастаткова параўнаць знешні выгляд стала, шафы, крэсла выпуску першых пасляваенных год з выпускам апошніх, і кожны ўбачыць велізарную розніцу.

Паўтараю, якасць мэблі стала вышэйшай, але толькі ў параўнанні з той, якую выпускалі раней. Асартымент стаў крыху большы, але толькі ў параўнанні з ранейшым. Але паколькі мы пішам пра сённяшні дзень, а не ўчарашні, то і мерка наша павінна быць сённяшняй.

Час дыктуе. Асабліва наш час. Выраслі новыя гарады, а ў старых — новыя раёны. Нябачана ўзняўся дабрабыт народа, яго культура, густ, запатрабаванні. І тое, з чым людзі згаджаліся ў першыя пасляваенныя гады, сёння ўжо не задавальняе. Гэта таксама заканамерна. Вось таму і не можа не выклікаць крытычных адносін асартымент, знешні выгляд, якасць той мэблі, якую прапануюць на выстаўцы. Выстаўка адкрылася ў другой палавіне 1961 года, а выстаўленыя там узоры мэблі даўно ўжо надакучылі ў магазінах, яны прымільгаліся ўжо, нават абрыдлі.

Як і на кожнай выстаўцы, тут ляжаць некалькі кніг для водгукаў. Я ўважліва ўсе іх прагледзеў. Запісаў вельмі многа і пераважная большасць іх — папрокі ў адрас мэблевых фабрык. Чаго ўрэшце рэшт хоча пакупнік? Ды не больш таго, што рэкламуецца словамі на ўльтрамодных стэндах выстаўкі:

«У нас вы можаце набыць зручную сучасную мэблю».

Сучасную! Гэта значыць, не ўчарашнюю. Гэта значыць, лёгкую, негрувасткую, прыгожую. Вось чаго хоча пакупнік. А паглядзіце, колькі на выстаўцы ўзораў мэблі, якія выглядаюць на дзіва архаічна. Усе гэтыя старамодныя буфеты пад гучнай назвай «сервант», падобныя на сланоў мяккія крэслы, агромністыя, цяжкія, як валуны, шафы, нязграбныя крэслы і г. д.

Паўторым усім вядомую ісціну — мэблю ў большасці сваёй набываюць для таго, каб карыстацца ёю ў кватэры. Гэта значыць, у жылым памяшканні.

Як вядома, у апошні час будуюцца пераважна малагабарытныя кватэры. Ці не ясна, што планіроўка і памер аднапакаёвай, двух- і трохпакаёвай кватэры дыктуюць адпаведна і памеры мэблі, патрабуюць новых канструкцый, новых форм. Такой мэблі на выстаўцы няма, як, дарэчы, няма і ў магазінах. І навасёл вымушаны купляць тое, што ёсць. І вось, абсталяваўшы тым, «што ёсць» кватэру, навасёл павінен шукаць сабе ўтулку ў іншым месцы. Усю плошчу занялі рэчы. Рэчы выжылі гаспадара.

Няўжо нічога не прыдумана, каб вырашыць і гэтую задачу? Прыдумана. Аб гэтым таксама напісана на стэндах выстаўкі:

«Пры дапамозе секцыйнай мэблі можна абсталяваць нават самую маленькую кватэру».

«Секцыйная мэбля адпавядае ўсім умовам сучаснага жылля».

З гэтым нельга не пагадзіцца. Лепшы доказ — масавы выпуск такой мэблі ў прыбалтыйскіх рэспубліках, у краінах сацыялістычнага лагера. Не выпадкова, такая мэбля, калі яна паяўляецца ў магазінах, разбіраецца з хуткасцю маланкі. Секцыйная мэбля збіраецца з асобных блокаў непасрэдна ў кватэры пакупніка. Што можа быць больш зручным для транспарціроўкі як з фабрык у магазіны, з магазінаў — да пакупніка. На выстаўцы і ў продажы секцыйнай мэблі амаль няма. Ёсць толькі асобныя дэталі — кніжная шафа, нешта падобнае на буфет, дзіцячы сакрэтнік. Але і гэтыя адзіныя ўзоры сапраўды сучаснай мэблі таксама мала хто купляе. Не кампануецца ў адно цэлае старамодная канапа, цяжкі стол або дзедаўскае крэсла з такой кніжнай шафай, буфетам, сакрэтнікам.

І тут мы, здаецца, знайшлі першую і асноўную прычыну нездавальнення пакупніка выстаўкай, праўдзівей кажучы, мэбляй, якую выпускае прамысловасць рэспублікі. Вось яна: павялічыўшы колькасць і крыху палепшыўшы якасць прадукцыі, нашы мэблевікі ўсё яшчэ жывуць учарашнім днём, неяк не заўважаюць сённяшняга і зусім не заглядваюць у заўтрашні.

ПАСПРАБУЕМ ЦЯПЕР разабрацца, чаму гэта так. Пакінуўшы не надоўга выстаўку, наведаем Упраўленне папяровай і дрэваапрацоўчай прамысловасці Саўнаргаса БССР. Іменна яму належаць усе мэблевыя фабрыкі і камбінаты рэспублікі, іменна яно непасрэдна адказвае за ўсю выпускаемую мэблю. Нельга сказаць, што там не бачаць нізкай якасці прадукцыі, мірацца з недахопамі, мала зацікаўлены, каб беларуская мэбля набыла добрую славу. Вось першае, што мы пачулі ад начальніка ўпраўлення тав. Самуйленкі.

— Так, якасць нашай прадукцыі яшчэ даволі нізкая. Гэта правільна. Мы гэта бачым, разумеем, робім усё, каб як мага хутчэй выправіць гэтыя недахопы. Сёе-тое ўжо зроблена, але, вядома, гэтага мала...

Прыкладна тое самае, але іншымі словамі, гавораць і другія адказныя супрацоўнікі ўпраўлення. Але... адразу ж называюць шэраг аб'ектыўных прычын, якімі спрабуюць апраўдаць недахопы. Вось яны:

У рэспубліцы няма неабходнай драўніны. Для вытворчасці высакаякаснай мэблі патрэбен арэх, ясень, чырвонае дрэва, мораны дуб. Мы маем толькі звычайны дуб. Такі дуб дрэнна паддаецца апрацоўцы. Каб зрабіць паверхню дубовай фанероўкі бліскучай, яе трэба лакіраваць у многа разоў больш, чым іншую пароду дрэва. Для гэтага даводзіцца выдаткоўваць больш лаку. Тады рэч падымецца ў цане. Мы не маем сваёй тканіны для аббіўкі мяккай мэблі. Вымушаны завозіць яе з іншых рэспублік, а выбіраць там тое, што хочам, мы не можам. Бяром, што даюць. Нам не пастаўляюць патрэбнай колькасці люстэркаў, і таму шафы, якія былі сканструяваны як люстраныя, часта выпускаем просты-

(Заканчэнне на 2-й стар.).

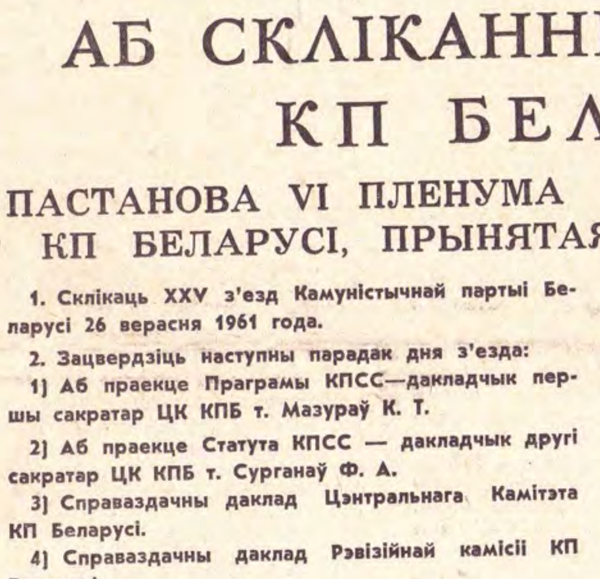
У час летніх гастролей па рэспубліцы Беларускі дзяржаўны народны аркестр выступіў у Гомелі, Мазыры, Магілёве, Віцебску і Полацку.

На здымку: аркестр выступае перад рабочымі Мазырскага домабудаўнічага камбіната.

Фота М. Рубінштэйна.

З ПОГЛЯДАМ У ЗАЎТРА

У героя будучых твораў

Ю. Н. КАРЗО

КАЛЯ ПРАХАДНЫХ варот вісела аб'ява: «Сёння ў заводскім клубе адбудзецца лекцыя на тэму: «Скарасная апрацоўка металу». Чытае член Таварыства па распаўсюджванню палітычных і навуковых ведаў, токар высокага класа магілёўскага завода «Строммашына» Карзо Юрый Нікіфаравіч».

Паслухаць лекцыю прыйшло нямала народу. Адны хацелі даведацца, што новага цяпер у такарнай справе, другіх проста прывяла сюды цікавасць: як іх Юра будзе выглядаць з трыбуны і як ён будзе расказваць пра апрацоўку металу.

[illegible]

тант, які дапамагаў яму рыхтаваць лекцыю, сядзеў у зале і, як балельшчык на футболе, хваляваўся, каб хоць Юрый не наблытаў у складаных разліках. І вось дакладчык нечакана спыніўся, паглядзеў у залу, дзе сядзелі яго таварышы. А яны яму шчыра ўсміхаліся, ківаючы галовамі, нібы падбадзёрвалі: «Давай, Юра, давай. Тут усе свае!»

І Юрый адсунуў у бок напісаную лекцыю і, прывычна пацёршы рукі, нібы беручыся за станок, пачаў без «шпаргалкі» расказваць. За 12 год работы Юрый апрацаваў горы розных марак дэталей. Такарная справа — гэта творчая работа, якая патрабуе дакладных разлікаў, ведання тэхналогіі металу і разцоў, для якой неабходны і вопыт, і кемлівасць. А чарцяжы! Хіба яны заўсёды адпавядаюць патрэбнай дэталі? А ці не можна гэтую рэч зрабіць лепш, чым у чарцяжы, і хутчэй, чым прадугледжана тэхнічнымі нормамі? А што зрабіць, каб папярэдзіць брак, знізіць сабекошт, сэканоміць метал?

У цэху доўга не ладзілася з расточкай адной складанай дэталі. Токару не давала гэта быту. Пасля дакладнага вывучэння, ён прапанаваў свой метад, у выніку чаго выпрацоўка дэталі падвоілася.

Юрый Нікіфаравіч расказаў пра свае рацыяналізатарскія прапановы, якія эканомілі матэрыялы, час на апрацоўку, зніжалі сабе-[illegible]

— А ёсць тут у нас адзін добры рабочы, токар, працуе—залюбуешся, — умяшаўся ў размову пажылы рабочы. — Нормы штодзень на 150 працэнтаў выконвае. Ну, пахвалілі яго ў газеце. А ён так узрадаваўся, што прыйшоў на работу «пад мухай». Зазнаўся хлопец, маўляў, вунь я хто, мне ўсё можна! А наш Карзо не такі. Чым больш яго паважаюць і гавораць пра яго, тым больш у ім адказнасці бачыш і сціпласці. Узяць хоць бы гэтую лекцыю. Нямала было клопату, пакуль угаварылі, каб прачытаў яе ў клубе. «Не магу, кажа. Ды і які з мяне лектар. Мая справа — станок». «А што мы дарэмна цябе ў Маскву пасылалі вучыцца, вопыт пераймаць? Вось ты і падзяліся з таварышамі тым, што ў другіх пераняў і да чаго сам дайшоў». Ну, пасля такой гаворкі хлопец згадзіўся.

У парткоме пра Юрыя гавораць:

— Карзо адзін з першых у нас падхапіў пачын стругальшчыка Мінскага завода аўтаматычных ліній т. Патаповіча, які працуе пад дэвізам «Навучыўся сам—навучы другога». За апошні час ён абучыў прафесіі токара 16 чалавек. Калі зайшла размова пра яго вучняў, Юрый пачаў неяк здалёк:

— Іншы раз даводзіцца чуць, ды і ў літаратуры пра гэта прачытаеш, што мастаку, музыканту, пісьменніку, акрамя настойлівай работы, патрэбны яшчэ здольнасці. І, відаць, гэта так. А вось многія лічаць, што рабочаму чалавеку, скажам, токару, слесару, патрэбен толькі вопыт, практыка, [illegible] цягам часу майстрам такарнай справы стане.

З такім чалавекам, як Юрый Карзо, любата працаваць. У калектыве адзін без другога не абыйдзешся: і параіцца трэба, і дапамагчы адзін другому, і вопыт пераняць. Бо кожнага хвалюе, што робіцца ў таварыша, у суседа. Бывае, адзін б'ецца, б'ецца над новай справай, каб як мага лепш зрабіць. А збоку падкажы, і ўсё пайшло як след. Паспрабуй адзін падняць мяшок, хаця б на чатыры пуды. Толькі сілы надарвеш і нічога. А таварыш паддасць табе яго на плечы — і панёс.

Неяк Юрый ішоў па цэху і заўважыў, як яго таварыш А. Груздоў пацеў над апрацоўкай двухпарнай зоркі. Прыгледзеўся і ўбачыў, што ён не з таго пачынае. Яно то выходзіць, але вельмі марудна, часу багата траціцца. Юрый параіў яму другі спосаб і як трэба рабіць паказаў. І справа пайшла ў два разы хутчэй.

Аднойчы Юрыю далі апрацоўваць новую дэталь — дыскавы нос — для машын, якія робяць шыфер. Гэта вельмі тонкая дэталь. Было з ёю клопатаў. Узяла токара цікавасць: ці не можна тут што паправіць. Проста не спіцца яму. А тут яшчэ хлопцы пасмейваюцца. «Гэта табе не апрацоўка штуцара. Гэты носік цябе пакіне з носам». Жартаваць жартуюць, а дзе з радасцю і дапамогуць. Юрый зусім змяніў метады апрацоўкі гэтых дэталей. Цяпер ужо за змену токар выпрацоўвае іх у чатыры разы больш, а каштуюць яны заводу не восем [illegible]

Я заўважыў Грамату дэлегата Усебеларускага злёту ўдарнікаў камуністычнай працы і брашурку з пастановай пленума ВЦСПС, удзельнікам якога быў токар Карзо ад нашай рэспублікі.

Аб тым, што было там, на пленуме, Юрый не дужа любіць гаварыць.

— Сядзець у зале, гэта не тое, што стаяць за станком. Калі па шчырасці сказаць, прыемна на душы, што цябе паважаюць за тваю работу. Людзей паслухаеш. Глядзіш тое-сёе і на аловак возьмеш, каб і сабе такое зрабіць. Наогул, рабіць што-небудзь новае, няхай і нескладанае, для мяне радасць. Бо калі робіш адну і тую ж дэталь месяцы, адчуваеш сябе нейкім аўтаматам. Іншая справа, калі атрымоўваеш чарцяжы на новыя дэталі — тут ужо адчуваеш сябе творцам, шукальнікам, даследчыкам. Першае, што прыходзіць у галаву, гэта—а ці не можна зрабіць лепш, чым па чарцяжу. І вельмі часта мы гэтага дамагаемся. Тады праца становіцца радасцю, задавальненнем.

Цяпер завод атрымаў вялікі заказ. Ужо складзена новая брыгада з лепшых спецыялістаў, у якую ўвайшоў і Юрый Карзо. Тут прастор думкам, творчым пошукам наватара. Праўда, ёсць і такія, каму і дапамога спатрэбіцца, бо тут усё будзе новае. Вось дзе для ажыццяўлення лозунга «Навучыўся сам — навучы другога» поўны прастор. Многія з рабочых ужо хутка выканаюць свае перадз'ездаўскія абавязацельствы. Але ж трэба зрабіць так, каб не толькі ты, а і твой таварыш, і твой цэх, і ўвесь завод дастойна сустрэў з'езд роднай партыі. Гэтай думкай жыве зараз увесь калектыў.

[illegible]

Міхась СКРЫПКА.

ТЭАТРУ ПАТРЭБЕН СТАЦЫЯНАР

Рэспубліканскі тэатр лялек добра знаёмы гледачам нашай рэспублікі. Яго спектаклі з поспехам паказваюцца ў раёнах, калгасах і саўгасах. І амаль не ведаюць яго толькі мінчане. Тэатр лялек увесь час ездзіць па абласцях і раёнах, бо ў яго няма свайго памяшкання ў Мінску.

Тэатр лялек мае вялікі разнастайны рэпертуар. Есць у ім фантастычная сучасная п'еса «Палёт на Месяц», п'еса-казка, якую з вялікай цікавасцю глядзяць і дзеці і дарослыя,—«Чароўная лямпа Аладзіна». Есць п'есы і для самых маленькіх гледачоў — «Ёржык малайчына», «Вясёлыя мядзведзяты», «Свягурачына школа», «Іван—сялянскі сын» і іншыя.

Не ўсе спектаклі вызначаюцца высокім мастацкім узроўнем, але такія з іх, як «Палёт на Месяц», «Іван — сялянскі сын», і асабліва апошні спектакль «Па шчупаковаму загаду», з'яўляюцца сапраўднай творчай удачай. Гэтыя пастаноўкі сведчаць, што калектыў тэатра таленавіты і заслугоўвае ўвагі.

«Па шчупаковаму загаду»—фантастычная казка. Заслона яшчэ закрыта, а глядач ужо адчувае, што ўбачыць вясёлы спектакль. Цікава зроблены мастаком Л. Быкавым не толькі дэкарацыі, але і лялькі. Асабліва натуральна выглядаюць Генерал, Цар, царэўна Несмяяна, баяры. Мастак індывідуалізаваў характар кожнай лялькі, надзяліўшы твары і фігуры вельмі яркімі і выразнымі рысамі. І гэта, безумоўна, дапамагло акцёрам стварыць запамінальныя вобразы.

Арыгінальны вобраз Ямелі стварыў артыст В. Уласаў. Яго герой вясёлы і добразычлівы хлопец. Юнак гледачы з захапленнем сочаць за ім. В. Уласаў у гэтым спектаклі выконвае чатыры ролі, добра спраўляючыся з даволі вялікай нагрузкай. Ён удала пераўвасабляецца. Яго Скамарох не падобны на чужаземца, Негр—на Ямелю. Тут яму дапамог вынаходлівы мастак, які стварыў такія разнастайныя лялькі.

Цікава вядзе сваю ляльку і артыстка А. Іванова. Яе царэўна Несмяяна капрызная, самалюбёвая. На жаль, мастаку не ўдалося зрабіць ляльку больш рухавай. Калі царэўна смяецца, глядач не бачыць усмешкі на яе твары, бо твар застаецца нерухомым.

У іншых ролях гэтай нерухомасці ў тварах удалося пазбегнуць, ад чаго ўнутраная характарыстыка вобраза становіцца больш яскравай. Гэта асабліва адчуваецца ў лялькі Цара. Ён па-царскаму важны і цікавы персанаж. Акцёр Л. Пятруша адчувае не толькі знешнія, але і ўнутраныя рысы характару Цара. Л. Пятруша, акрамя таго, прафесіянальна драматычны акцёр. Ён добра слухае партнёраў, проста, непасрэдна і лагічна паводзіць сябе ў вобразе, чаго нельга сказаць аб акцёрах, якія выконваюць іншыя ролі.

Глашатай—Я. Рагачоў, мамка—Т. Клюквіна і Зайчык—Я. Фёдарава пакуль яшчэ вельмі напружана трымаюць сябе ў спектаклі, і гэта ўплывае на ансамбль спектакля. Гэтым маладым акцёрам яшчэ трэба працаваць над набыццём яснага майстэрства выканаўцы.

Спектакль тым не менш праходзіць з задавальненнем дзякуючы майстэрству рэжысёра А. Ляляўскага, які ўдумліва і з густам ашліфаваў усе, самыя маленькія, на першы погляд, дэталі спектакля. Удалымі атрымаліся масавыя сцэны з баярамі, танец «Лапцяў» у першым акце і масавы танец царскіх стражнікаў.

Запамінальную музыку напісаў да спектакля кампазітар І. Кузняцоў. Лірычная і меладычная, яна вельмі арганічна ўвайшла ў спектакль і зрабіла яго песенным, музычным і яшчэ больш цікавым.

Поспех гэтага і многіх іншых спектакляў тэатра сведчыць, што ў нас надзвычай любяць мастацтва лялек. Тым не менш яно развіваецца ў нашай рэспубліцы надзвычай марудна.

У Эстоніі, Латвіі, на Украіне самадзейнае лялечнае мастацтва атрымала шырокае распаўсюджанне. На Украіне, напрыклад, адкрыты народныя тэатры лялек.

У нас, на жаль, самадзейных тэатраў лялек яшчэ мала, і працуюць яны слаба. Есць у рэспубліцы, амаль у кожнай вобласці, па некалькі самадзейных калектываў, але ўсе яны ў большасці знаходзяцца пры школах, дамах піянераў, дзіцячых дамах. Пры клубах і дамах культуры іх вельмі нямнога. Так у Гомельскай вобласці няма ніводнага тэатра лялек, у Гродзенскай вобласці — адзін, у Мінскай — 14, але ўсе яны пры дзіцячых установах.

Самадзейныя калектывы лялек прадстаўлены самі сабе. Ніхто не накіроўвае іх работы, ніхто не цікавіцца іх рэпертуарам, а самае галоўнае, няма ў іх добра падрыхтаваных кіраўнікоў. І ўсё гэта таму, што няма такога цэнтра, дзе самадзейныя калектывы маглі б атрымаць прафесіянальную дапамогу, дзе ім памаглі б і з рэпертуарам і з набыццём новых лялек.

Вось такім цэнтрам, на наш погляд, і павінен стаць рэспубліканскі Тэатр лялек. Акцёры, рэжысёры, мастакі тэатра змаглі б дапамагчы самадзейным аматарам вопытам сваёй работы, маглі б стаць ініцыятарамі стварэння ў нашай рэспубліцы народных тэатраў лялек. Для гэтага ў нас ёсць усе падставы. Ёсць многа аматараў гэтага тэатра, а яшчэ больш дзяцей, якія з вялікай ахвотай будуць глядзець самадзейныя спектаклі.

Для таго, каб лялечны прафесіянальны калектыў стаў цэнтрам мастацкай дапамогі па развіццю самадзейнага лялечнага мастацтва, гэтаму калектыву неабходна мець у Мінску стацыянарнае памяшканне. Інакш вельмі цяжка будзе нашаму тэатру, які амаль цэлы год на лесах.

Час ужо беларускім лялечнікам мець свой стацыянарны тэатр.

С. ГУРЫЧ,
рэжысёр.

Падзеі, факты, навіны

□ Днямі рабочыя і служачыя горада Докшыцы сабраліся ў глядзельную залу кінатэатра, каб праслухаць музычную лекцыю-канцэрт. Лектар-музыказнаўца Л. Аўрбах расказаў аб гісторыі развіцця беларускай народнай і прафесіянальнай музыкі, ахарактарызаваў творчасць сучасных беларускіх кампазітараў.

Затым артысты Беларускай дзяржаўнай філармоніі выканалі ўрыўкі з опер, балетных твораў і песні беларускіх кампазітараў. Е. Эфрон выканала «Музычную табакерку» В. Залатарова і «Фантастычны танец» Я. Глебава. Артыст М. Пушкароў выканаў арыю Тараса з оперы «У пушчах Палесся» А. Багатырова, а таксама некалькі лірычных песень Н. Сакалоўскага і Ул. Алоўнікава. Песні беларускіх кампазітараў выканала артыстка Я. Цвятаева.

□ У гонар другога Сусветнага кінафестываля, што праходзіць зараз у Маскве, публічная бібліятэка Ленінскага раёна сталіцы і кінатэатр «Мір» наладзілі для гледачоў лекцыю-канцэрт на тэму «Музыка савецкага кіно».

Аб значэнні музыкі ў савецкіх кінафільмах, аб творчасці буйнейшых савецкіх кампазітараў у кінематографіі слухачам расказаў свярдлоўскі музыказнаўца С. Рубін.

Артысты В. Земіраў, Ю. Матравец, Я. Марозава выканалі песні Д. Шастаковіча, І. Дунаеўскага, В. Салаўёва-Сядога, А. Лепіна з музычных кінафільмаў «Сустрэчны», «Вясёлыя зоркі», «Цырк», «Вясёлыя рабочыя», «Юнацтва свету».

Музычная гутарка мела вялікі поспех у слухачоў.

□ Беларускі дзяржаўны тэатр оперы і балета, што гастралюе зараз у Туле, наладзіў шэсць выязных спектакляў для рабочых і служачых Тульскага ружэйнага завода.

Славутым ружэйнікам краіны праслухалі на сваёй сцэне оперы «Рыгалета» «Севільскі цырульнік», «Карнявільскія званы», «Цыганскі барон». Для іх быў паказаны таксама балет П. Чайкоўскага Лебядзінае возера».

ЖЫЦЦЁ НАТХНЯЕ

Сёлета дваццаць студэнтаў Беларускага тэатральна-мастацкага інстытута атрымалі дыпломы мастакоў. Большасць з іх свае дыпломныя работы прысвяціла сучаснасці. Жыццё савецкага народа — невычэрпная крыніца тэм, вобразаў і натхнення. Маладыя мастакі паедуць працаваць у Брэст, Гродна, Полацк, Мазыр і іншыя гарады рэспублікі. На здымках — рэпрадукцыі лінагравюр В. Ткачука «На Палессі».

МУЗЫКА ПАРКАЎ І ПЛОШЧАЎ

Сучасны духавы аркестр — гэта мастацка-паўнацэнны калектыў. Маючы ў сваім складзе групы драўляных і медных духавых інструментаў, ён валодае разнастайнымі тэмбравымі і тэхнічнымі магчымасцямі. Мяркуючы па рабоце вядучых прафесіянальных духавых аркестраў Савецкай Арміі, а таксама лепшых самадзейных калектываў, можна сказаць, што яны здольны аднолькава добра вывучыць і раскрыць мастацкі змест не толькі шматлікіх маршаў і танцавальных нумароў, але і складаныя па форме і мове творы, напісаныя непасрэдна для духавых інструментаў, а таксама пераладжэнні сімфанічнай музыкі, урыўкі з опер, балетаў.

Аркестру штаба БВА даводзіцца часта выступаць з канцэртамі перад рабочымі, калгаснікамі і воінамі Савецкай Арміі. Мы выконваем творы Глінкі, Чайкоўскага, Рымскага-Корсакава, Бетховена, Ліста, Брамса, Шастаковіча, Хачатурана, Дунаеўскага і многіх іншых кампазітараў. Цёплы прыём слухачамі выступленняў аркестра прыносіць нам сапраўднае творчае задавальненне і кожны раз усё больш пераконвае ў тым, што духавая музыка — сапраўды любімы ў народзе від мастацтва.

Нельга не прыгадаць наш канцэрт у канцы чэрвеня на Цэнтральнай плошчы Мінска ў час свята моладзі. Урыўкі з балета «Лебядзінае возера» змяняліся танцамі і песнямі савецкіх кампазітараў. «Танец паўстаўшых баскаў» Асаф'ева чаргаваўся са старадаўнім рускім вальсам. Але тут жа мы асабліва востра адчулі недахоп у нашым рэпертуары твораў беларускіх кампазітараў. Праўда, аркестр з захапленнем выканаў фінал сімфаньеты М. Чуркіна, бадзёры, прасякнуты беларускім меласам, марш Я. Цікоцкага, урыўкі з оперы Ю. Семянякі «Калючая ружа». Але гэтага было надзвычай мала для двухгадзіннай канцэртнай праграмы.

Пытанне аб стварэнні беларускімі кампазітарамі рэпертуару для шматлікіх духавых аркестраў рэспублікі некалькі разоў абмяркоўвалася ў Саюзе кампазітараў, публікаваліся з гэтага поваду і выступленні ў нашым друку. Аднак і да гэтага часу ні адзін з беларускіх кампазітараў не напісаў для духавога аркестра сапраўднай музыкі.

Напісаныя беларускімі аўтарамі пяць — шэсць маршаў да Усебеларускага фестывалю моладзі ніяк не могуць задаволіць вялікую патрэбу ў рэпертуары. Штуршком для напісання твораў духавой музыкі з'явілася б сістэма заказаў асобным аўтарам на канцэртныя творы, якая практыкуецца Міністэрствам культуры БССР.

Некаторыя кампазітары апраўдваюцца тым, што яны не ведаюць духавых інструментаў. Але ж кожны творца музыкі павінен удасканальваць сваё майстэрства. Таму спасылкі на няведанне спецыфікі духавога аркестра зусім не апраўдваюць творчай пасіўнасці нашых кампазітараў у гэтым забытым жанры. Дарэчы, духавых аркестраў у рэспубліцы цяпер намнога больш, чым сімфанічных, народных або іншых інструментальных калектываў.

Зусім незразумелая і пазіцыя Дзяржаўнага выдавецтва БССР. За апошнія гады яно выпусціла ўсяго толькі адзін зборнік твораў для духавога аркестра, куды ўвайшлі марш М. Шнейдэрмана і ў пераладжэнні для аркестра полька Р. Пукста з оперы «Марынка».

Да гэтага часу не выдадзена партытура Дзяржаўнага гімна Беларускай ССР. Аркестры вымушаны самастойна ствараць музычныя пераладжэнні. Але часам гэта робіцца проста непісьменна, са скажэннем нотнага тэксту, а значыць і зместу Гімна. Між тым ёсць пераладжэнне Дзяржаўнага гімна БССР для духавога аркестра, зробленае прафесарам Івановым-Радкевічам, зацверджанае шмат год назад. Яно і з'яўляецца афіцыйным эталонам інструмен-тоўкі.

Пытанне з выданнем Гімна трэба вырашыць у самы бліжэйшы час. Было б мэтазгодна і карысна выпусціць метадычны дапаможнік для кіраўнікоў духавых аркестраў, які дапамог бы развучваць Гімн і правільна яго выконваць.

Нашы аркестранты чакаюць ад выдавецтва выпуску шматлікіх беларускіх песень і пераладжэнняў, якія ёсць у рэспубліканскім Доме народнай творчасці, ляжаць мёртвым грузам у бібліятэцы Міністэрства культуры.

Некалькі слоў пра тое, як выкарыстоўваюцца духавыя аркестры ў канцэртнай практыцы. У многіх гарадах рэспублікі з надыходам лета амаль штодзённа ў парках іграюць духавыя аркестры. Выступаючы на адкрытых вялікіх эстрадах і выконваючы лепшыя творы савецкай і класічнай музыкі, яны садзейнічаюць выхаванню музычных густаў.

На жаль, у Мінску духавыя аркестры можна чуць толькі на танцавальных верандах, ды і то ў апошні час арганізатары танцаў у пагоні за матэрыяльнай выгадай замяняюць духавыя аркестры сумніцельнымі эстрадна-джазавымі ансамблямі, якія складаюцца з 5—7 выканаўцаў, і граюць розную музычную макулатуру. Ні ў парку імя Горкага, ні ў парку імя Чалюскінцаў нельга ўвечары пачуць духавыя аркестры. Не выкарыстоўваюцца яны і ў канцэртах Беларускай дзяржаўнай філармоніі. Рыжская, Маскоўская, Ленінградская філармоніі наладжваюць рэгулярныя выступленні духавых аркестраў, а наша філармонія не прапагандуе духавую музыку.

Сур'ёзнай увагі заслугоўвае таксама пытанне аб творчым росце самадзейных духавых аркестраў. Тут перш за ўсё варта заняцца правільным падборам, выхаваннем і навучаннем кіраўнікоў. Сярод іх многа нявопытных і недастаткова кваліфікаваных людзей. У Мінску і ў абласных цэнтрах, дзе ёсць музычныя вучылішчы, варта было б арганізаваць пастаянную практычную і метадычную дапамогу кіраўнікам самадзейных аркестраў, арганізаваць для іх семінарскія заняткі.

Толькі сумеснымі намаганнямі кампазітараў, педагогаў, дырыжораў і музычнай грамадскасці можна дамагчыся таго, каб духавыя аркестры рэспублікі сталі важным сродкам музычнага выхавання працоўных.

А. МАЙЗЛЕР,
заслужаны артыст БССР, дырыжор духавога аркестра штаба БВА.

ПАД ГУЧНЫМ ДЭВІЗАМ

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.).

мі. Мы наладзілі выпуск даволі прыгожых зручных і танных мяккіх крэслаў (Гомельскі дрэваапрацоўчы камбінат). Мы маглі б іх выпускаць сотні тысяч, але нам нестае перлону. Усё гэта разам азначае: мы вельмі ў многім залежым ад пастаўшчыкоў. Яны нам часцей зрываюць нармальную работу, чым дапамагаюць яе наладзіць. Самі ж мы, на месцы, так проста ўсё вырашыць не можам. Да гэтага дадамо яшчэ некалькі скаргаў. Для вытворчасці нам патрэбен мяздровы клей. Нам даюць касцяны. У нас вельмі дрэнныя фарбавальнікі. На многіх фабрыках і камбінатах старое абсталяванне. Мала высокакваліфікаваных майстроў-чырвонадрэўшчыкаў.

У нас няма падстаў не верыць таварышам з упраўлення. Такія прычыны сапраўды не могуць не ўплываць на якасць прадукцыі. Але мы маем права запытацца ў іх: што яны робяць для таго, каб гэтыя прычыны ліквідаваць? Магчыма, ім самім цяжка адказаць на такое пытанне, тады яго трэба адрасаваць Саўнаргасу, Дзяржплану.

Але вось узнікае яшчэ адно пытанне: чаму няма ў продажы набораў мэблі для малагабарытных кватэр, няма секцыйнай мэблі, якую можна было б вырабляць з тых матэрыялаў, што нашы фабрыкі і камбінаты маюць. Тут нам аб'ектыўнай прычыны не называюць. І тады мы дазволім сабе адказаць на гэтае пытанне самі.

Гэта інертнасць, жаданне адыйсці ў бок ад новай і таму клапатлівай справы. Выпуск старых узораў ужо даўно наладжаны, тэхналагічны працэс выверана, гандлёвыя арганізацыі іх бяруць, план выконваецца і перавыконваецца, і ўсё ў парадку. Заняцца выпускам новых узораў, якія рэзка адрозніваюцца ад старых, — тут яшчэ многае не ясна, многае трэба наладжваць нанава. А дзе гарантыя, што гандлёвыя арганізацыі сустрэнуць новы ўзор добразычліва? А раптам наадварот? Тым больш, такое ўжо здаралася, і неаднойчы. А так, без новага ўзору, лягчэй і спакайней. Скажам прама, што такая пазіцыя мяжуе з абыякавасцю, з нежаданнем рухацца наперад, з пагардлівым стаўленнем да ўзрастаючых запатрабаванняў пакупнікоў.

Можа, у нашай мэблевай прамысловасці няма энтузіястаў, якія жадаюць ствараць новую мэблю, няма мастакоў, канструктараў, якія здольны знайсці новыя формы мэблі? Ёсць! Яны працуюць у тым жа памяшканні, дзе размешчана ўпраўленне. Я з імі гутарыў. Бачыў альбомы і фотаздымкі новых узораў сучаснай мэблі. Яна прыгожая па форме, даволі лёгкая і зручная, можа быць не дарагой. У праектна-канструктарскім бюро нам далі гэтыя здымкі, яны змяшчаюцца ў газеце.

Гэтыя два наборы малагабарытнай секцыйнай мэблі былі ў свой час прэміраваны на Усесаюзным конкурсе 1958 г. у Маскве. Былі рэкамендаваны для ўкаранення ў мэблевую прамысловасць Саюза. Як да гэтых новых узораў паставіліся ва ўпраўленні? Вельмі проста — пусцілі ў вытворчасць не поўныя камплекты, а толькі часткі. Вось перад намі мэбля для рабочага кутка ў малагабарытнай кватэры (здымак першы). Адна справа, калі б яе выпускалі і прадавалі цалкам, г. зн. увесь набор, другая—калі ў продаж пусцілі адну толькі шафу. А крэслаў увогуле не запусцілі ў вытворчасць.

Яшчэ больш бесклапотна паставіліся да набору мэблі для гасцінай (здымак другі). Тут проста зрабілі адзін экземпляр, паказалі ў свой час на выстаўцы і прадалі кінастудыі для здымкаў фільма.

Мы дапускаем, што ў гэтых наборах былі недахопы, сёе-тое ў іх яшчэ трэба было перарабіць, давесці, як кажуць, да поўнай кандыцыі. Ну што ж, гэта не так ужо і складана. Але ці правільна з-за асобных недаробак закрэсліваць і тое добрае, што ў наборах было? Нам думаецца, што ў гэтым выпадку ўпраўленне дапусціла яўную памылку.

Праектна-канструктарскае бюро пазбаўлена элементарных умоў для работы. Мастакі і канструктары вымушаны працаваць у маленькіх, цесных пакойчыках. У іх няма памяшкання, у якім яны маглі б паглядзець сваю работу ў натуры, маглі б яе вар'іраваць, кампанаваць, знайсці тую патрэбную кампазіцыю, пры якой мэбля, як кажуць, пачынае жыць, ствараць патрэбную ўтульнасць. Адно — намаляваць інтэр'ер на паперы, другое — стварыць яго ў натуры. Ні для кога не сакрэт, што мэбля, самая прыгожая, самая лепшая, калі яна расстаўлена няправільна, без густу, не радуе чалавека, а перашкаджае, раздражняе.

Праектна-канструктарскаму бюро, як паветра, патрэбна свая эксперыментальная база-фабрыка. Тут яно, ствараючы новыя ўзоры мэблі, магло б наладзіць і адрэгуляваць найбольш правільны, дакладны і рэнтабельны тэхналагічны працэс вытворчасці гэтага ўзору. Тады і фабрыкам масавага выпуску не трэба было б кожны раз нанава адкрываць ужо адкрытыя Амерыкі. Такая база магла б таксама функцыяніраваць і як атэлье заказаў.

Мастакі і канструктары мэблі мараць аб тым, каб у горадзе быў адкрыты салон. Іх лёгка зразумець. У такім салоне новыя ўзоры мэблі дэманстраваліся б у тым выглядзе, як былі задуманы мастакамі. Пакупнік, кожны наведвальнік убачыў бы, як лепш абсталяваць кватэру. Салон стаў бы своеасаблівым прапагандыстам добрага густу ў побыце, што вельмі і вельмі важна. Ён узбагаціў бы і мастакоў-канструктараў, бо, апынуўшыся сярод спажыўцоў, яны лепш уведалі б іх жаданні, іх запатрабаванні, іх густ. Такая ўзаемасувязь прынесла б узаемную карысць. Такія салоны даўно ўжо адкрыты ў Маскве і Ленінградзе, ва ўсіх сталіцах прыбалтыйскіх рэспублік. Прычым, у гэтых гарадах паралельна існуюць і атэлье заказаў. Толькі ў Мінску пакуль няма ні таго, ні другога.

Гэта, на нашу думку, другая прычына, якая перашкаджае далейшаму развіццю мэблевай прамысловасці ў рэспубліцы, не дае ёй магчымасці пераключыцца на выраб сучаснай мэблі.

ТРЭЦЯЯ ПРЫЧЫНА — гандаль мэбляй, продаж яе насельніцтву.

Мэблю ў нас прадаваць не ўмеюць.

Зыходзячы, мабыць, з таго, што яна ў нас яшчэ ў нейкай ступені дэфіцытная, гандлёвыя арганізацыі нічога не робяць, каб продаж палепшыць. У нас вельмі мала мэблевых магазінаў. Тыя, што ёсць, аніяк да такога продажу не прыстасаваны. Гэта ж не сакрэт, што мэблю прадаюць часам на вуліцы, пад дажджом і снегам, пад спякотным сонцам. Пакупнік, набываючы шафу ці стол, канапу ці буфет, часта купляе ката ў мяшку. Ён не можа як след разгледзець, што купіў, не мае магчымасці параўнаць рэч, якую купіў, з іншымі дэталямі сваёй абстаноўкі. Ён не ведае—праверана тое, што ён купіў у магазіне, ці не. Толькі дома, паставіўшы пакупку на месца, ён бачыць—у шафе не зачыняюцца дзверцы, каб рассунуць стол, трэба клікаць суседзяў, бо адзін ён гэтага не зробіць, у трумо падрапана шкло і г. д.

Вельмі дрэнна захоўваецца мэбля на складах, хоць больш правільна было б сказаць, што яна ніяк не захоўваецца, бо складскіх памяшканняў у гандлёвых арганізацый няма. Фабрыка здае мэблю чыгунцы. На гэтым яе функцыі канчаюцца. Чыгунка дастаўляе мэблю адрасату і адказвае толькі за тое, каб не было пашкоджанняў. Выгрузіўшы яе з вагонаў, яна таксама больш ні за што не адказвае. У любое надвор'е мэблю развозяць па магазінах, там яе літаральна скідваюць, часцей за ўсё не правяраючы, прадаюць. Выходзіць, што адказвае за ўсё пакупнік. Вось і хочацца заступіцца за гэтага пакупніка. Прыходзячы ў магазін, ён ператвараецца ў нейкага прасіцеля, ён падобны да беднага пляменніка, які прыйшоў да багатага дзядзькі. Гавораць з ім, не падымаючы вачэй. На ўсе яго пытанні адказваюць на дзіва лаканічна: «Няма», «Не будзе», «Не ведаем», «Бач, чаго вы захацелі», «Не падабаецца, не бярыце» і г. д.

У магазінах няма супрацоўніка, які памог бы пакупніку выбраць рэч, якая больш пасавала б да той мэблі, што ў яго ўжо ёсць. Няма рабочага, які на хаду паправіў бы заўважаны пры пакупцы дэфект. Няма арганізаванай дастаўкі мэблі па адрасу. Тыя ж грузчыкі, якія працуюць пры магазіне, бяруць за дастаўку мэблі дадому, колькі ім зажадаецца. Не хочаш — не трэба, твая пакупка застанецца на вуліцы.

Нам думаецца — спосаб продажу мэблі непасрэдна з магазіна ўстарэў. Трэба стварыць атэлье, у якім пакупнік выбірае па выстаўленых там узорах рэч, няхай гэта будзе стол, канапа ці цэлы гарнітур, плаціць грошы і спакойна ідзе дадому. Атэлье за пэўную плату само ўсё даставіць па адрасу.

НАШУ РАЗМОВУ пра мэблю мы пачалі з выстаўкі. Вернемся туды, каб там і закончыць.

Мы не сумняваемся ў тым, што арганізатары выстаўкі мелі намер зрабіць добрую справу. Але ад намеру да яго здзяйснення даволі складаны шлях. Відаць, да таго, як выстаўку адкрылі, варта было вызначыць яе мэту. Калі гэта меліся зрабіць агляд дасягненняў нашай мэблевай прамысловасці за апошнія гады, дык арганізатары яўна пралічыліся. Вышэй мы ўжо адзначалі — чаму. Калі гэта выстаўка-продаж, то яе трэба было арганізаваць так, каб кожны наведвальнік, які прыйшоў купіць тое, што яму трэба, мог гэта зрабіць. На выстаўцы гэтага таксама няма. Так, найбольш ходкія ўзоры былі распрададзены ў першыя ж дні, а на наступныя—пакупніку адказваюць загадзя падрыхтаваным:

— Продаж часова спынены.

Тое самае атрымалася і з абяцаннем «У нас вы можаце заказаць...»

— Прыём заказаў часова спынены.

Выстаўка вельмі дрэнна афармлена. Мы ўжо гаварылі пра абяцанні на стэндах і як яны выконваюцца. Мала скампанаваных інтэр'ераў. Выстаўленыя ўзоры цяжка як след разгледзець. І ўся выстаўка ўвогуле больш нагадвае склад.

Выстаўка — гэта паказ дасягненняў у той ці іншай галіне працы, творчасці, вытворчасці. На ёй заўсёды хочацца бачыць нешта такое, чаго не сустракаў раней. Мы ідзём на выстаўку з прыўзнятым настроем і даведаўшыся там шмат цікавага, пакідаем яе ў святочным настроі. Такога адчування на выстаўцы мэблі мы не мелі.

І апошняе.

Мэбля — гэта не проста стол, шафа, крэсла. Гэта не проста тавар, не проста выраб прамысловасці. Гэта больш! Гэта тое, што можа і павінна дапамагчы эстэтычнаму выхаванню, фармаванню добрага густу. З першага свайго кроку чалавек бачыць мэблю. Яна яго спадарожнік на ўсё жыццё. І калі мы хочам змагацца за ўсебакова выхаванага, культурнага грамадзяніна, мы не маем права скідваць з рахунку нічога, што можа быць дзейсным сродкам у гэтым напрамку.

Зусім нядаўна працоўныя Масквы ўступілі ў барацьбу за якасць прадукцыі пад дэвізам: «Савецкае — значыць выдатнае». Добра было б, калі б беларускія мэблевікі падхапілі гэты дэвіз і ўжо ў бліжэйшы час парадавалі спажыўца высокай якасцю сваёй прадукцыі ў самым лепшым і поўным сэнсе гэтага слова. Добра было б, каб і гандлёвыя арганізацыі, перагледзеўшы свой стыль работы, дапамаглі мэблевай прамысловасці дабіцца ў гэтай барацьбе вялікіх поспехаў.

Ад гэтага выйграюць усе і першнаперш пакупнік — наш савецкі чалавек.

Аркадзь МАЎЗОН.

СТУДЫЯ—ШЛЯХ У МАСТАЦТВА

У буднія дні гэтае памяшканне звычайна запаўняюць студэнты мастацка-графічнага факультэта. А ў нядзелю дзверы аўдыторыі расчыняюцца зусім для іншых людзей. Хто ж гэтыя людзі з эцюднікамі цераз плячо, што ўжо з раніцы спяшаюцца ў ціхі куток будынка мастацка-графічнага факультэта Віцебскага педагагічнага інстытута? Усіх іх аб'ядноўвае адно — любоў да жывапісу, да мастацтва. Вось і сёння, як і ў мінулую нядзелю, многа аматараў зноў прыйшло сюды.

Разнастайны склад удзельнікаў студыі выяўленчага мастацтва, якая працуе пры Віцебскім Доме народнай творчасці. Тут займаюцца ветэраны мастацкай самадзейнасці Скраблоў, Волкаў, Зельдзін, Гвоздзікаў і тыя, хто толькі пачынаюць свой шлях у мастацтве, як, напрыклад, студэнтка фізіка-матэматычнага факультэта Янушкевіч. Работу студыі ўзначальвае выкладчык інстытута Д. Генеральніцкі.

Даводзіцца шкадаваць, што студыям выяўленчага мастацтва ў нашай вобласці, як і ва ўсёй рэспубліцы не аддаецца належнай увагі. На ўвесь Віцебск з яго дзесяткамі буйных прамысловых прадпрыемстваў, трыма вышэйшымі навучальнымі ўстановамі, мноствам школ і тэхнікумаў створана пакуль што адна аматарская студыя. Да таго ж яна працуе ў цяжкіх умовах. Адсутнасць добрага памяшкання, дзе б можна было рэгулярна праводзіць заняткі, вельмі адмоўна адбіваецца на рабоце з самадзейнымі мастакамі.

На студыю адпускаюцца нязначныя сродкі. Для заняткаў малюнкам і жывапісам патрэбны гіпсавыя мадэлі, цэлы рад рэчаў быту, матэрыял для драпіровак, аднак іх няма за што набыць. Вельмі мала сродкаў даецца і на жывую натуру.

Займаюцца разам усе аматары: тыя, хто ўжо наведвае студыю некалькі год, і тыя, хто прыйшоў сюды ўпершыню. І кіраўнік не можа аддаць дастатковай увагі кожнаму навучэнцу, падабраць асобнае заданне.

А чаму б не арганізаваць работу студыі па гадах навучання, склаўшы яе праграму на 3—5 год. Тады б тыя, хто займаецца жывапісам першы год, працавалі ў адной групе, а хто малюе ўжо некалькі год — у другой і г. д. Можна было б у такім выпадку, побач з практычнымі заняткамі аматараў мастацтва, наладзіць і тэарэтычную вучобу. Вельмі карыснымі будуць заняткі па тэорыі жывапісу і кампазіцыі, тэхналогіі мастацкіх матэрыялаў, перспектыве, па гісторыі рускага, савецкага і сусветнага выяўленчага мастацтва.

Часам цяжка навучэнцам студыі даставаць матэрыялы для працы (палатно, пэндзлі, фарбы), бо віцебскія магазіны імі чамусьці не гандлююць. Трэба падумаць пра арганізаванае забеспячэнне студыйцаў усім неабходным для творчасці.

Нашы студыйцы рыхтуюць тэматычныя пейзажы і партрэты, якія будуць экспанавацца на абласной выстаўцы, прысвечанай XXII з'езду КПСС. Некаторыя найбольш падрыхтаваныя самадзейныя мастакі пішуць партрэты сваіх таварышаў па працы, наватараў вытворчасці. Асобнае месца на выстаўцы зоймуць тэматычныя кампазіцыі пра нашага сучасніка.

Студыі выяўленчага мастацтва адыгрываюць вялікую ролю у выхаванні ў працоўных густу да выяўленчага мастацтва. Каб яны прынеслі яшчэ больш карысці, ім павінны аказваць больш дапамогі ўстановы Міністэрства культуры БССР.

В. ВІНАГРАДАЎ,
старшы выкладчык кафедры малюнка і графікі Віцебскага педінстытута.

НА ЭКРАНАХ—ФІЛЬМЫ ПОЛЬШЧЫ

У сувязі са святкаваннем 22-га ліпеня Дня нацыянальнага адраджэння Польшчы на многіх гарадскіх і сельскіх кінаўстаноўках рэспублікі арганізаваны шырокі паказ фільмаў вытворчасці кінастудый Польскай Народнай рэспублікі.

Беларускія гледачы прагледзяць мастацкія кінакарціны «Гісторыя аднаго знішчальніка», «Хто ён?», «Двое з вялікай ракі», «Чалавек на рэйках», «Адпачынак пана Анатоля», «Скандал з-за Басі» і інш. Пра маладых барацьбітоў за свабоду і незалежнасць Польшчы ў гады гітлераўскай акупацыі расказвае кінафільм «Пакаленне».

Хвалюючая гісторыя экіпажа польскай падводнай лодкі, якая адбылася ў самым пачатку другой сусветнай вайны, пакладзена ў аснову фільма «Арол». На экранах рэспублікі пачала дэманстравацца новая польская мастацкая кінааповесць «Год першы».

«Неман» з карэктурных лістоў

Як вядома, часопіс «Нёман» выдаецца на рускай мове. Выходзіць ён 6 разоў на год. У ім друкуюцца творы рускіх літаратараў рэспублікі. Знаёміць часопіс сваіх чытачоў і з творамі беларускіх пісьменнікаў, друкуючы іх у перакладах.

Чытачу рэспублікі добра вядомы творы такіх пісьменнікаў, як А. Міронаў, М. Гарулёў, П. Валкадаеў, Н. Кіслік, Ул. Варно, Б. Бур'ян, П. Васілеўскі, В. Тарас, Г. Папоў, П. Шасцерыкоў, Н. Навасёлава, І. Клімашэўская, Д. Сімановіч. Большасць гэтых літаратараў пачынала сваю творчую дзейнасць на старонках «Нёмана». Не парываюць яны сувязь са сваім часопісам і цяпер. Чытач сістэматычна бачыць іх творы на старонках «Немана».

Рэдкалегія і рэдакцыя часопіса шмат увагі аддае выхаванню літаратурнай моладзі. Літаральна ў кожным нумары з'яўляецца новае імя, яшчэ не вядомае чытачу. Толькі за апошні год-паўтара дэбютавалі ў «Немане» празаікі — настаўнік з Магілёва М. Шумаў (аповесць «Жыццё кліча»), настаўніца з Маладзечна Н. Галуза (раздзелы з аповесці «Над намі навальніцы»), кінарэжысёр-дакументаліст С. Прошын (апавяданне «Джугара»), журналісты А. Савелічаў (апавяданне «Спадарожнікі»), А. Сакалоўскі (апавяданне «Дарога да дому»), паэты — майстар спорту з Віцебска Ю. Лакербая, будаўнік з Нясвіжа Н. Шарылаў, мінскі студэнт І. Ласкоў і іншыя. Каля 20 новых імён было прадстаўлена за гэты час нашаму чытачу.

Вядома, творы гэтых таварышаў не вызначаюцца яшчэ вельмі высокімі мастацкімі якасцямі. Магчыма, не ўсе з іх стануць прафесіянальнымі літаратарамі. Але ёсць сярод іх і такія, пра якіх ужо сёння можна гаварыць як аб людзях з бясспрэчнымі літаратурнымі здольнасцямі. Нас усіх у часопісе вельмі абнадзейвае магілёўскі настаўнік М. Шумаў. Яго першая аповесць «Жыццё кліча», надрукаваная летась, сведчыць аб тым, што ў літаратуру ідзе таленавіты пісьменнік са сваім «почыркам». І вельмі крыўдна, што гэта аповесць, якая была вельмі прыхільна су- стрэта чытачом, засталася па-за ўвагай нашай літаратурнай крытыкі. Дарэчы, трэба сказаць, што на старонках рэспубліканскіх перыядычных выданняў наогул рэдка можна сустрэць разгорнутую рэцэнзію на першы твор пачынаючага літаратара, асабліва калі гэта твор малой формы — апавяданне або верш.

Летась са сваім першым апавяданнем выступіў у «Нёмане» С. Прошын. Цяпер аўтар здаў у рэдакцыю аповесць аб месцы мастака ў нашым грамадстве.

За гэты час рускі чытач пазнаёміўся на старонках «Нёмана» з новымі творамі многіх беларускіх пісьменнікаў — П. Броўкі, П. Панчанкі, П. Пестрака, А. Вялюгіна, Ус. Краўчанкі, М. Калачынскага, Ул. Дубоўкі, Ул. Шахаўца, М. Лупсякова, С. Грахоўскага, А. Рылько, І. Навуменкі. Пераклады на рускую мову робяцца ў большасці выпадкаў мясцовымі літаратарамі.

Бяруць удзел у нашым часопісе таксама і пісьменнікі Масквы і Ленінграда.

Змест часопіса не вычэрпваецца, вядома, творамі прозы і паэзіі. Мы сістэматычна, з нумара ў нумар, адводзім даволі значнае месца такому баявому і аператыўнаму жанру, як нарыс. Героі гэтага аддзела часопіса — нашы сучаснікі, тыя, чыімі рукамі ўзводзіцца светлая будучыня чалавецтва — камунізм. Гэтаму жанру мы і надалей будзем аддаваць вялікую ўвагу.

Аддзел «Запіскі, дзённікі, дакументы» знаёміць чытача з гераічным мінулым нашай рэспублікі, са старонкамі баявой славы беларускага народа ў гады рэвалюцыі, грамадзянскай і Вялікай Айчыннай войнаў.

Не выпадаюць з поля нашага зроку і тэмы мастацтва. Мы рэгулярна выступаем з матэрыяламі аб рабоце нашых тэатраў, не праходзім міма работ мастакоў, скульптараў, змяшчаем творчыя партрэты дзеячоў культуры.

З нумара ў нумар змяшчаецца ў часопісе літаратурная крытыка. Толькі за апошні час разглядаліся праблемы беларускай драматургіі, ваеннай літаратуры, літаратуры для дзяцей і юнацтва, беларускага нарыса, асвятлялася творчасць К. Чорнага, П. Пестрака, Ул. Корбана, А. Міронава. Прарэцэнзаваны многія кнігі рускіх пісьменнікаў рэспублікі, а таксама кнігі беларускіх пісьменнікаў, выдадзеныя на рускай мове. У якасці аўтараў тут выступаюць крытыкі і літаратуразнаўцы Я. Казека, А. Кучар, Н. Пашкевіч, В. Бурносаў, Г. Бярозкін, Я. Герцовіч, Ю. Канэ і многія іншыя. У гэтым аддзеле зноў жа можна сустрэць прадстаўнікоў нашай моладзі, такіх, напрыклад, як П. Шаблінскі, П. Дзюбайла, Г. Войцік, М. Стральцоў.

Вялікія планы ў часопіса на будучае. Мы маем у сваім партфелі некалькі буйных празаічных твораў. Гэта — аповесць Д. Уксусава «Я — твой друг» аб жыцці і працы маладых рабочых, аповесць Н. Навасёлавай, у якой узнімаецца тэма выхавання моладзі. З новымі творамі выступяць пісьменнікі Б. Бур'ян, П. Валкадаеў, Г. Папоў, П. Шасцерыкоў, А. Лазнявы.

Савецкая краіна знаходзіцца напярэдадні знамянальнай падзеі ў жыцці партыі і народа — XXII з'езда КПСС. З'езду будаўнікоў камунізма мы прысвячаем цалкам пяты нумар часопіса. Яго матэрыялы раскажуць чытачу аб слаўных справах савецкіх людзей, якія пракладваюць шляхі ў заўтрашні дзень чалавецтва.

Яўген ВАСІЛЁНАК,
рэдактар часопіса.

4
1961

ЗМЕСТ

М. БРАТУШЭНКА

Першае заданне

Аўтар аповесці «У лясах гараць кастры», з якой узяты гэты ўрывак, быў камандзір партызанскага атрада асобага прызначэння, які дзейнічаў у гады Вялікай Айчыннай вайны на тэрыторыі Віцебскай і іншых абласцей Беларусі. У аповесці падаюцца сапраўдныя факты і падзеі, у большасці выпадкаў захаваны імёны і прозвішчы дзеючых асоб.

Ішлі строга па зададзенаму азімуту. У аднастайны шум лесу ўрывалася хлюпанне ботаў. Зрэдку хто-небудзь правальваўся па пояс у падводныя ямы. Ледзяная вада абпякала цела.

У кожнага за спіною быў цяжкі груз: тол, міны, узрывальнікі, патроны, гранаты.

Раптам цемру ночы прарэзалі трасіруючыя кулямётныя чэргі. Гэта з боку фронту пачалася беспарадкавая страляніна: так было дамоўлена з камандаваннем батальёна, на ўчастку якога пераходзілі лінію фронту. Пад шум бою партызаны хуткім маршам прайшлі небяспечную зону праціўніка і паглыбіліся ў яго тыл.

Світанне застала атрад кіламетраў за трыццаць ад лініі фронту. Да раніцы абавязкова трэба было перайсці чыгунку Віцебск—Невель.

Злева, прыкладна за кіламетр, — станцыя Езярышча.

Ударнай групе загадана заняць насып і забяспечыць пераход атрада праз чыгунку.

— За мной, бягом марш! — скамандаваў Дзмітрый байцам.

І толькі залеглі на насыпу, як з боку станцыі паявілася некалькі салдат праціўніка. Заўважыўшы калону, яны спыніліся... А тым часам байцы спакойна пераходзілі палатно чыгункі.

Нямецкая ахова так і не адважылася страляць.

Байцы брылі па пояс у вадзе. Калі паглыбіліся ў лес, Дзмітрый выбраў сушэйшае месца, і атрад спыніўся на прывал.

Нагляд за чыгункай не спыняўся ні на хвіліну. Праз кожныя паўгадзіны па насыпу праходзілі патрулі праціўніка, іншы раз спыняліся ля невялікага чыгуначнага моста і стралялі ў паветра.

Чырвонае сонца скочвалася за далягляд. Змяркалася. Плотнікаў выклікаў да сябе камандзіра групы падрыўнікоў Пятра Сакалова і загадаў узарваць чыгуначны мост.

Пётр Сакалоў, Ільін і Буданцаў пайшлі на выкананне задання. Байцы між тым рыхтаваліся да паходу: падганялі да спіны рэчавыя мяшкі, пераабуваліся, тужэй падцягвалі папругі, правяралі зброю.

Не чакаючы вяртання групы Пятра Сакалова, атрад пайшоў далей.

— Як, Дзмітрый Мікалевіч, думаеш, выканае Сакалоў першае заданне?—спытаў Бычок.

— Усё будзе залежаць ад хуткасці дзеяння,—сказаў Дзмітрый задуменна. — Месца сустрэчы з атрадам намечана. Цяпер байцы ідуць і чакаюць, калі пачуецца выбух.

— Так, ты маеш рацыю, — адказаў Бычок.

Нарэшце дрыгва скончылася, ісці стала лягчэй.

— Прывал!—скамандаваў Плотнікаў, — тут дачакаемся групы Сакалова. Можна раскласці агні.

Начную цішыню раптам скаланула вельмі моцны выбух. Усе ўскочылі...

Языкі полымя ад кастроў асвятлялі ўсхваляваныя твары байцоў і камандзіраў. Усе глядзелі ў бок чыгункі, дзе Пётр Сакалоў і яго таварышы ўзарвалі мост.

— Та-ак! Вось гэта дык выбух! Малайцы хлопцы! — чуліся радасныя галасы.

— Таварышы! Захоўвайце цішыню!—загадаў Плотнікаў.

І пацягнуліся хвіліны чакання.

«Як там яны, ці выйдуць на нашу паляну, ці абмінуць патруль?» — думаў Дзмітрый. Але трывога была дарэмнай. Байцы шчасліва прыйшлі ва ўмоўленае месца.

— Таварыш камандзір, заданне выканана! — далажыў Сакалоў.

— Малайчына! Сядай! Расказвай!

...Раніца. Прамені сонца, прабіваючыся праз гушчар лесу, асвятлялі дрэвы, паваленыя бураю. Мутна паблісквала вада ў гнілых балачынах. На прагалінах сям-там відаць былі пралескі. А вось і леташнія журавіны, хоць лапатаю грабі!

«Як у казцы!» — думаў Дзмітрый, гледзячы абапал.

Зігзагападобным ланцугом расцягнулася паходная калона. Яна ішла ўсё далей і далей у тыл праціўніка...

Недалёка ад станцыі Дрэтунь, ва ўрочышчы Лебядзіны Мох, атрад спыніўся. Ладзілі буданы, нацягвалі палаткі — паўзводна, аддзяленнямі, групамі.

* * *

А праз гадзіну да агню, дзе сабраліся партызаны, падыйшоў камандзір атрада Плотнікаў. Ён падняў руку, і ўсе змоўклі ў чаканні.

— Таварышы! Камандаванне вырашыла накіраваць на заданне Марчанку з яго падраздзяленнем і два ўзводы нашага атрада.

— Як гэта, таварыш камандзір?! — спытаў Рабенка незадаволеным голасам.

— Што вы хочаце сказаць, таварыш Рабенка?

— Я хацеў спытаць, чаму не ідзе наш атрад?

— Ён хацеў спытаць, чаму яго не бяруць, — кінула рэпліку Аня Цюленева.

— Усяму свая чарга, таварышы! Будзе час, і вы таксама пойдзеце на заданне, — усміхнуўся Плотнікаў. Ён пастаяў крыху і пайшоў да сябе ў палатку.

— Хто такі Марчанка? — абступіўшы Рагожына і Гулевіча, пыталіся байцы.

— Старшы палітрук. Застаўся ў акружэнні. Ён ведаў некалькі надзейных таварышаў з ліку ваеннапалонных на станцыі Дрэтунь і ў мястэчку Труды, з якімі і дамовіўся дзейнічаць сумесна. Разведка ўстанавіла сувязь з Марчанкам, і яму прапанавалі арганізаваць мясцовы атрад. Цяпер у яго, здаецца, ужо каля ста чалавек.

— А як жа мы да гэтага часу не ведалі?

— Э-э... Усё будзеш ведаць, рана пастарэеш,—сказаў Гулевіч і насунуў на вочы Рабенкі пілотку.

— Фролаў, Цюленева і Рабенка, вас выклікаюць да камандзіра!—перадаў дзяжурны па лагеру.

— Што б гэта магло быць? — спытаў Фролаў.

— Ідзі, там даведаешся, — адказаў дзяжурны.

Калі ўвайшлі ў штаб атрада і далажылі, дык убачылі, што там ужо сядзіць камандзір узвода Рагожын.

— Заўтра з раніцы вы пойдзеце на чыгунку да станцыі Алешчы,— растлумачыў Плотнікаў увайшоўшым. — Павядзе вас таварыш Святлоў, ён па гэтых месцах хадзіў, ведае людзей, якія вам спатрэбяцца для выканання задання. Вось, здаецца, і ўсё.

— Зразумела, таварыш камандзір!—адрапартаваў Святлоў. — Дазвольце ісці?

— Ідзіце.

Калі яны выйшлі, Святлоў і Рагожын распарадзіліся:

— А цяпер — спаць, спаць!

Рабенка ляжаў на падсцілцы з хвоі, падклаўшы рукі пад галаву. Як доўга ён спаў, — не памятае. Ні то ў сне, ні то сапраўды пачуў знаёмыя галасы:

— Трэба будзіць.

— Няхай спіць, яшчэ рана.

— Мы не паспеем сабрацца!

Ён устаў і выйшаў з палаткі.

Хутка ўсе чацвёра стаялі ля склада і атрымлівалі ўзрыўчатку, капсулі, дэтанатары, міны.

— Станавіся! — пачулася каманда.

Дзмітрый падыйшоў да строю. Рагожын далажыў, што група гатова ісці на выкананне баявога задання.

Пайшлі... Вецер, разганяючы хмары, кідаў у твар халаднаватыя кроплі дажджу. Дрыгва аж хадзіла пад нагамі. Каб не праваліцца, ішлі далекавата адзін ад аднаго, абапіраючыся на доўгія кіі.

Іншы раз вада даходзіла да пояса, і тады здавалася, што ўваходзіш у возера, потым зноў станавілася мяльчэй.

— Ніколі не думаў, што на зямлі можна адчуваць сябе так няўпэўнена, — першым парушыў цішыню Рагожын. — І як гэта ты, Іваноў, ведаеш, куды трэба ісці?—звярнуўся ён да правадніка, які крочыў упэўнена і шпарка.

— Як жа мне не ведаць? Я тут, у гэтых месцах, нарадзіўся! Цішэй, таварышы! Хутка — чыгунка.

— Іваноў, вы на чыгунку не пойдзеце. Днём вас могуць пазнаць, ды і час вам вяртацца. Трэба, каб у час выбуху вы былі ў гарнізоне, на вачах у немцаў... Зразумела?

Святлоў, Рагожын, Рабенка і Аня моўчкі паглядзелі ўслед адыходзячаму Іванову.

Асцярожна ступаючы, група накіроўвалася да чыгункі.

Падышлі да ўзлеску. Спыніліся. Наперадзе відаць была чыгунка.

Слых улавіў набліжэнне цягніка.

— Чуеш? — прашаптаў Рагожын, сціскаючы да болю руку Валодзі.

Гул нарастаў. З-за павароту паказаўся састаў.

«Хоць бы не пралічыцца!» — была неадчэпная думка. Цяжка дыхаючы, абліваючыся потам, залеглі ў чаканні.

Перад імі праз некалькі метраў — невысокі насып і халодная сталь рэек.

— Наперад! — загадаў Святлоў. Твар яго зрабіўся вельмі бледным.

Сяргей, Аня і Валодзя ўскочылі, напружваючы ўсе сілы, кінуліся да палатна... Да сінявы ў пальцах сціснуў другі канец шнура Вася. Сэрца схаладзела.

— Хутчэй, хутчэй, хутчэй! — паўтараў Святлоў.

На палатне — тры байцы. Вось яны кінуліся з пуці пад адхон. Потым ускочылі і пабеглі з усяе моцы.

Выбух... Грукат...

Са свістам ляцелі абломкі, узнятыя хваляй выбуху. Састаў нібы паламала напалам. Паравоз і два вагоны пакаціліся далей, а астатнія вагоны з трэскам наскоквалі адзін на адзін, павольна ўзнімаліся на дыбкі і падалі пад адхон.

Пераклад з рускай мовы.

Г. БЕРНАСЕВІЧ

І прыйшла ў школу вясна

УРЫВАК З АПОВЕСЦІ «ВЕЦЕР З ПАЛЁЎ»

Веснавое сонца заглядае ў акно.

У Лілі ўрок у шостым «Б» класе. Паглядаючы ў бок рослага Сцяпана Жолуда, якому не сядзіцца на месцы, яна тлумачыць:

— Дзеяслоў, дзеці, мае тры лады: абвесны, загадны, які выказвае загад або просьбу, і ўмоўны. Сёння мы і разгледзім, як утвараецца ўмоўны лад...

Пад канец урока яна пачынае апытваць вучняў, стараючыся замацаваць пройдзены матэрыял. З адказаў відаць, што дзеці яе зразумелі. Нават самая маленькая ў класе Каця Іванова упэўнена адказвае:

— Каб утварыць умоўны лад, да дзеяслова трэба дадаць часціцу «бы».

— Добра, Каця, сядай, — гаворыць Ліля. — Жолуд, прывядзі прыклад.

Жолуд паспешна ўскоквае і непаразумена глядзіць на настаўніцу.

— Прывядзі прыклад дзеяслова ўмоўнага ладу, — паўтарае Ліля.

Выцягваючы шыю, Жолуд прыслухоўваецца да ціхага шэпту, што ідзе з задніх парт, потым гаворыць:

— Эх, кабы на цветы да не морозы...

— Ну, і што? Дзе тут умоўны лад?

Жолуд маўчыць.

— Што трэба дадаць да дзеяслова, каб утварыць умоўны лад? — цярпліва дапытваецца Ліля.

Жолуд натужна моршчыць лоб і раптам узрадавана дадае:

— ...и зимой бы цветы расцветали...

Клас дружна рагоча. Жолуд спалохана моргае і, стараючыся паправіцца, хутка паўтарае:

— Эх, кабы на цветы да не морозы, и зимой бы цветы расцветали...

Ліля з дакорамківае галавой.

— Ох, Сцяпан, Сцяпан! Бачыш, усё-такі ў цябе добрая памяць. Мы гэты верш даўно вучылі, а ты яго і зараз помніш. Ды толькі гэта нам сёння не трэба. А ты ж мог бы вучыцца...

— Ды што там, — збянтэжана гаворыць Жолуд,—усё роўна на другі год застануся. А з новага я, ведаеце, як вазьмуся! — запэўняе ён. — Толькі вазьміце ў свой клас, Людміла Сяргееўна...

— У маім класе табе спуску не дадуць, — гаворыць настаўніца, гледзячы ў акно, дзе яе пяцікласнікі займаюцца фізкультурай.

Фізрук паказвае ім новыя практыкаванні на турніку, і Ліля сама сабе адзначае, што ён спрытны і дужы. Паглядзела б на яго зараз Дуся...

На перапынку, не зайшоўшы ў настаўніцкую, яна выходзіць на ганак.

Неба веснавое, яснае, развінулася ўшыркі да цёмнай палоскі лесу. Зялёная рунь чаргуецца са стужкамі ўзаранай зямлі. Натужна гудуць трактары. Вакол школы пярэстыя хусткі дзяўчынак, чуюцца радасныя галасы хлапчукоў.

Звіняць рыдлёўкі, лейкі — і ўсё гэта, калі прыслухацца, зліваецца ў адну суцэльную мелодыю.

Ліля стаіць прыслухоўваючыся, і лёгкі ветрык з палёў даносіць да яе пах нагрэтай сонцам зямлі.

На вільготных градках ужо цягнуцца да сонца зялёныя парасткі ранняй капусты. Варвара Сцяпанаўна, з запэцканымі рукамі, жмурыць свае зеленаватыя вочы і, усміхаючыся, гаворыць:

— З гэтым агародам вечна адно смецце...

«Сфатаграфаваць бы яе так»,— думае Ліля, гледзячы на трошкі загарэлы твар і белыя ва ўсмешцы зубы.

— Як вы толькі паспяваеце, — здзіўлена гаворыць Ліля, — бо ў вас жа дома таксама агарод і двое дзяцей?

— А я і сама не ведаю,— весела адказвае Варвара Сцяпанаўна і, махнуўшы рукой, ужо бяжыць у другі канец агарода, дзе вучні прапалваюць саджанцы яблынь.

Да Лілі падыходзіць Міколка Саўчук і, паглядзеўшы па баках, таямніча гаворыць:

— Людміла Сяргееўна, мы там у канаве кола знайшлі. Вялізнае! Калі прыцягнуць, першае месца ў школе па металалому возьмем.

— Добра, — гаворыць Ліля, — пасля ўрокаў паглядзім.

Коля спаважна, павольна, ідзе да хлапчукоў і, часта размахваючы рукамі, нешта ім гаворыць. «Адразу відно, важак», — усміхаючыся думае Ліля.

Пасля ўрокаў, калі ўсе разыходзяцца, яны ідуць глядзець знаходку. Міколка, забыўшыся на сваю спаважанасць, бяжыць наперад. Нахіліўшыся, ён раскідвае галінкі і сухую траву, і Ліля бачыць два вялікія чыгунныя колы, заіржавелыя і старыя. Бадай, яны ляжаць тут яшчэ з вайны і зараз нават цяжка вызначыць: ад танка яны, ад трактара ці ад іншай якой машыны. Яны ўраслі ў зямлю, праз якую прабіваюцца бледныя парасткі маладой травы. І Лілі раптам здаецца, што гэта не колы, а чыгунныя чашы.

— Дзеці, — усхвалявана гаворыць яна, — калі іх адсюль перанесці ў школу і паставіць з абодвух бакоў ганка? А? Як вы думаеце?

Яна глядзіць на вучняў. Яны дапытліва глядзяць на настаўніцу, відаць, няясна ўяўляючы, што яна прапаноўвае. У вачах Міколкі Саўчука дрэнна схаваная нецярплівасць. І раптам, уважліва зірнуўшы на колы, ён пераводзіць погляд на настаўніцу і гаворыць:

— Разумею! Паставіць як помнік?!

— А ў сярэдзіне пасадзіць кветкі... — падхоплівае Ніна Алешына.

— І пафарбаваць, — заключае

Малюнкі М. Бельскага да аповесці «Вецер з палёў».

Лена Краўчук. — Кола, вядома, а не кветкі, — тлумачыць яна.

Дзеці ажыўлена абмяркоўваюць новую ідэю, а Ліля, гледзячы на іх, радасна ўсміхаецца. Некалькі дзён увесь клас ходзіць з выглядам змоўшчыкаў. На перапынках дзеці таямніча перагаворваюцца паміж сабой, а Міколка Саўчук, захоплены новай ідэяй, дакладвае:

— Фарбу дасталі, Людміла Сяргееўна, белую. Толькі пэндзляў няма...

Ліля абяцае дастаць. Толькі дзе іх узяць? У Варвары Сцяпанаўны ёсць, яна з дзецьмі фарбуе і надпісвае фанеркі для школьнага агарода! Але ж яна абавязкова пацікавіцца, навошта спатрэбіўся пэндзаль Лілі. А Ліля не хоча раскрываць сакрэт раней часу: раптам нічога не выйдзе з іх задумай. «Лепш вазьму ў Сцепаніды», — вырашае яна.

Колы ўжо выцягнулі з канавы, ачысцілі ад зямлі, і яны цяпер ляжаць недалёка ад школы, у яры, прыкрытыя леташнім лісцем. Кожны дзень пасля ўрокаў дзеці корпаюцца вакол іх, стараючыся сцерці іржу. Сярод яе маленькіх рухавых пяцікласнікаў маячыць доўгая фігура Сцяпана Жолуда.

Ліля здзіўляецца: «Трэба ж, перавёў ужо сябе з шостага ў пяты...» Калі яна падыходзіць да вучняў, Жолуд хутка падымаецца і, апусціўшы вочы, моўчкі мятлашыць бруднымі пальцамі гузік на пінжаку.

Міколка Саўчук паспешліва гаворыць:

— Сцяпан нам дапамагае, а то яны... цяжкія, гэтыя колы.

Хаваючы ўсмешку, Ліля ківае галавой, і Сцяпан зноў бярэцца за кола. Міколка камандуе:

— А ну, Сцяпан, павярні крыху, яшчэ... Вось так!

Сцяпан паслухмяна выконвае ўсё, што яму гавораць.

«Бач, стараецца!» — задаволена адзначае Ліля.

Праз некалькі дзён дзеці застаюцца пасля ўрокаў, каб завяршыць пачатае. З абодвух бакоў ганка ўкопваюць у зямлю два невысокія драўляныя слупы. Вельмі цяжка падняць і надзець на іх чыгунныя колы. Аднак працы ніхто не пакідае. Атрымліваецца пакуль што не вельмі прыгожа: на свежаабструганых чурбаках — іржавыя колы. Але ўсе ўжо бачаць, што атрымаецца іменна так, як яны задумалі.

У сярэдзіну насыпаюць чарназёму, і дзяўчаткі беражна садзяць кволыя сцяблы настурцыі і духмянага гарошку. Хлопчыкі фарбуюць. І адразу ж, проста на вачах, іржавыя колы на драўляных слупах ператвараюцца ў фігурныя вазы, якія блішчаць на сонцы вільготнай маслянай фарбай. Твары дзяцей радасна ззяюць.

— Ох, і прыгожа! — радуецца Ніна Алёшына.

— Як у горадзе ля Дома піянераў, — прыжмурваючыся, прыкідвае на вока Лена Краўчук.

— Параўнала!.. — абураецца Міколка Саўчук. — Там з гліны злепленыя, а ў нас чыгунныя, з колаў! Можа, на гэтай машыне герой змагаўся... Гэта ж, гэта... Увогуле, у нас лепш, — заключае ён, не могучы выказаць свае пачуцці. — Праўда, лепш, Людміла Сяргееўна?! — звяртаецца ён да настаўніцы.

— Вядома, — сур'ёзна гаворыць Ліля. — У нас лепш, таму што ўсё гэта мы зрабілі сваімі рукамі і потым... Ой, якая ж школа наша стала прыгожая! — усклікае раптам яна, забыўшыся на «настаўніцкі» тон.

Яны вясёлым гуртам збягаюць з узгорка і яшчэ раз, на развітанне, паглядзеўшы на сваю работу, дамаўляюцца: да заўтра — нікому ні слова!

Пераклад з рускай мовы.

Ал. ІГНАЦЕНКА

РОДНИК

На нашей улице, у клёна
развесистого, как шатер,
с хрустальным звоном
ключ студёный
бежит,
решителен и скор.
А от него
ручей проворный
кудельно вьется голубой,
спешит он
к заводи озёрной,
чтоб слиться там
с большой водой.
Чтоб там,
через окно плотины
рвануться с рёвом
в дальний путь,
и в руслах рек,
средь вод глубинных
голубизной своей блеснуть.
Но не беспечно поскитаться,
а поработать,
пользу дать:
турбинами электростанций
заклокотать, загрохотать...

Ф. ЯФІМАЎ

* * *

От детства осталось: просторов привольная ровность,
Деревня саманная, луг, размалёванный пёстро.
Река — воробью по колено, песок, как жаровня,
И, главное, лес — от лесов отколовшийся остров.
Его мы любили, как младшие старшего брата,
Как друга, которому тайное можно рассказывать...
В нём летом клубилась тяжёлая смесь ароматов,
Густа, — зачерпни и, как мёд, на горбушку намазывай.
По листьям и веткам бродили дрожащие блики,
Дремало в прохладе грибов белоногое войско,
На стеблях мохнатых висели огни земляники,
Светились крыжовника шарики, словно из воска...
Мы брали с собой туески для капризной малины,
За пазуху редьку и хлеб ноздреватый совали.
Мы в лес окунались, в котором кузнечики длинно
Из тоненькой жести весёлые марши ковали,
В сосну непричесанный дятел вколачивал гвозди,
Чтоб вешать, наверно, портреты любимой дятлихи,
Друг дружку малиновки звали приветливо в гости,
И травы шуршали. И было таинственно, тихо.
Но, нами разбуженный, дуб по-мужски неумело
Нам вихры разглаживал множеством листьев-ладоней,
Берёза на тропке старалась не пачкать нас мелом.
И слышался шелест привета в разлапистом клёне...
Когда из жары прокалённого солнцем вагона
Теперь окунешься, как в речку, в лесную прохладу,
Знакомая ель поглядит на тебя отчужденно,
И сердце сожмётся от лёгкой, неясной досады.
И чтоб доказать, что ты всё ещё тот же парнишка,
Что к старому другу не стал равнодушным и грубым,
Ты, в дятла стучащего бросив еловую шишку,
Начнёшь кувыркаться под мудрым задумчивым дубом.

ДВОЕ МАЛЫХ

Зоя ГУСЕВА

КАЗКА

Жылі-былі двое малых. Адзін быў зялёны з белым пузцам у крапінкі — і звалі яго Квак. Другі быў з залатымі валасамі і блакітнымі вачыма — і звалі яго Андрэйкам.

Вось і ўсё, чым адрозніваліся малыя адзін ад аднаго. А ў астатнім яны былі вельмі падобныя.

Калі Андрэйка працягваў руку да грубкі і яму казалі: «Гэта пячэцца!» — ён усё роўна цягнуўся да агню і... абпякаўся.

Калі мама не пушчала Квака гуляць, ён уцякаў і...

Пра гэта ўласна і будзе ўвесь расказ.

...Андрэйка і Квак пазнаёміліся ўлетку. У маленькай зарослай сажалцы.

— Прывітанне, жабянятка! — сказаў Андрэйка. — Давай знаёміцца! Мяне завуць Андрэй. А цябе як? Чаму ж ты маўчыш? А-а, я ведаю! Табе мама не дазволіла тут купацца, і ты баішся, што яна пачуе твой голас і забярэ цябе дахаты! А я — не баюся! У мяне — дзядуля!

Квак сядзеў на бліскучым гарлачыкавым лісце і вылупляў на Андрэйку вочы.

Андрэйка яму адразу спадабаўся. Хоць бы з тае прычыны, што жабянятка ніколі не бачыла хлапчукоў у гэтай сажалцы.

Квак хацеў быў ужо сказаць: «Прывет!», але ўспомніў, што ў роце ў яго камар!

Таму ён нічога не сказаў.

А ў гэты час да іх падышоў Андрэйкаў дзядуля. І такі сярдзіты, што Квак не на жарты спалохаўся. Ён ледзве паспеў даць нырца і адплысці як далей.

— Ах ты, жабяня! — сказаў дзядуля, выцягнуў Андрэйку з сажалкі і павёў дахаты.

— Да пабачэння! Мы з табой яшчэ сустрэнемся! — крыкнуў Андрэйка жабянятку. — Толькі скажы, як цябе завуць?..

— Квак! — квакнула ўслед Андрэйку жабянятка і... выпусціла камара. Але яно не пашкадавала пра гэта, хоць камары вельмі смачныя. Затое яно пазнаёмілася з гэтым смешным чалавечым жабяняткам.

Улетку яны больш не бачыліся. Андрэйка паехаў з белага доміка з чырвоным дахам, што стаяў ля сажалкі.

І вярнуўся толькі позна ўвосень, калі сажалка была ўсыпана жоўтым і чырвоным лісцем. Мама-жаба ўжо не выпушчала Квака гуляць. Яны жылі на дне сажалкі, у водарасцях. Там у іх былі мяккія пасцелькі, і мама гаварыла жабянятку, што ім пара засынаць на ўсю зіму да вясны.

Але жабянятка не хацела засынаць. Яно варочалася ў пасцельцы і ўвесь час енчыла:

— Ма-а-ма, раскажы мне ка-азачку... Ма-а-ма, пачухай мне спі-і-нку... Ма-а-ма, вось ты кажаш, што нават дрэвы спяць, а чаму ж стары дуб не скінуў сваё лісце? Ён што, не спіць?

Але мама ўжо спала. Тады жабянятка ціхенечка вылезла з пасцелі і наважыла само пайсці паглядзець, ці заснуў стары дуб?..

...Усю ноч за вакном падаў чысты пушысты снег. Лужыны на дарозе прамерзлі да дна, а сажалка зіхацела бліскучым ільдом.

Андрэйка і дзядуля ў гэты час спалі і ні пра што не здагадваліся. Ім сніліся блакітныя незабудкі ля сажалкі і белыя рамонкі ўздоўж сцежкі каля лесу.

А ўранку яны прачнуліся і ўбачылі, што снег белымі рамонкамі засыпаў і сцежку, і лес, і сажалку. Ярка свяціла сонца, і яны пайшлі гуляць.

Дзядуля паказваў Андрэю сляды на снезе:

— Вось прабег зайчык... А гэты акуратны ланцужок — след ліса...

Андрэйка, як сапраўдны паляўнічы, ішоў асцярожна і пільна глядзеў навакол. І калі праходзілі паўз сажалку, ён заўважыў незвычайны прыгожы след. Як карункі. І кругамі, кругамі... А пасярэдзіне нешта чарнела. Ён падышоў бліжэй і ўбачыў Квака.

Жабянятка зусім замерзла — ледзве варушыла лапкамі...

— Дзядуля!— заплакаў Андрэйка. — Гэта маё знаёмае жабянятка! Гэта Квак!

Квак пачуў, што яго кліча хлопчык і паварушыўся. Ён хацеў сказаць: «Прывітанне, Андрэйка! Вось мы і сустрэліся...»

Але нічога не сказаў, бо вельмі ўжо замёрз. Так замёрз, што калі да яго падышоў Андрэйкаў дзядуля, Квак не здолеў уцячы.

А прынамсі, ён добра зрабіў, што не ўцёк: у дзядулевых далонях — цёпла. «Які ён шчаслівы, гэты Андрэйка — ён можа заўжды грэцца ў дзядулевых далонях...» — уздыхнуў Квак і паспрабаваў падскочыць.

Вось тады дзядуля і скамандаваў унуку:

— Неадкладна рыхтуй выратавальную экспедыцыю! Выйшлі верталёты да таго месца, дзе ў снезе чарнее пляма! Прабівай палонку!

Андруша палкай праламаў лёд ля краю сажалкі, і яны адпусцілі жабянятка дамоў...

А ўвечары, калі ў печы па паленах дроў скакаў вясёлы рыжы агонь, дзядуля расказваў Андрэйку, чаму замёрз Квак.

— ...Вось што значыць самому правяраць, ці пячэцца агонь... — скончыў дзядуля свой расказ. — А цяпер табе пара спаць, — дадаў ён, але ўбачыў Андрэйкавы сумныя вочы, усміхнуўся і сказаў: — Вы яшчэ сустрэнецеся. Улетку. Калі белагаловыя, у жоўтых цюбецейках рамонкі будуць глядзецца ў сажалку, яны, вядома, убачаць там цябе і Квака. Але пакуль вы будзеце сустракацца толькі ў сне, бо зіма снежная, марозная, доўгая-доўгая...

Пераклад з рускай мовы.

БАЯВЫМ СЯБРАМ

«Партызанская Масква», «Другая Масква»... Колькі беларускіх вёсак, партызанскіх, недасягальных для фашыстаў, называліся так у час вайны. На Глусчыне так называлі—партызаны з гордасцю, немцы і паліцаі з нянавісцю і пагрозай — вёску Крукаўшчыну. Гэтую мясцовасць кантралявала і абараняла брыгада імя Пархоменкі. Удзень і ўначы ішлі праз Крукаўшчыну на «варшаўку», на «жалезку» вясёлыя і смелыя хлопцы, якіх жыхары вёскі ведалі паімённа: Вася, Мікола, Мікіта... Ішлі «храпкоўцы», «шваякоўцы», «міцькаўцы», «ціхаміраўцы», «лівенцаўцы». Але не заўсёды вясёлыя былі хлопцы. Іншы раз, вяртаючыся з бою, прывозілі забітых сяброў. І тады стаялі людзі ў канцы вёскі, дзе ўздоўж шляху працягнуліся партызанскія магілкі, плакалі жанчыны над чужымі сынамі, успамінаючы сваіх. Скупыя словы, развітальныя залпы... І зноў, ідучы ў бой, праходзілі партызаны каля тых, за каго кляліся помсціць ворагу.

Цыганок, Кожыч, Вінградаў, Іваноў, Носаў, Яфіменка, палешукі, валжане, сібіракі—колькі іх, што аддалі жыццё ў беларускіх лясах, каб жыла Радзіма.

І вось, амаль праз дваццаць год сабраліся ў Крукаўшчыне былыя партызаны, каб разам з жыхарамі вёсак Глусчыны адкрыць помнік сваім баявым сябрам. Не адразу былыя таварышы па зброі пазнаюць адзін аднаго.

— Ды ты ж хіба такі быў? Сокал на кані. А цяпер? І як ты толькі ў сваю машыну ўлазіш?

— А ты лепшы? Хто гэта, братка, твой зайздросны чуб так добра прапалоў?

Гэта ўсё пра знешнасць. Але ў такі дзень чалавек і ў сябе самога глыбей загляне. Ці не пачаў старэць душой? І, глядзі, што адкіне нешта дробязнае, непатрэбнае, задумаецца аб галоўным, важным для ўсіх.

Некалькі тысяч чалавек сабраліся на адкрыццё помніка партызанам атрада імя Кірава...

Жывой здавалася гранітная жанчына з каменнымі кветкамі: жывой яе рабіла тая хваля чалавечых пачуццяў, што білася каля яе ног. І асабліва таму, што ўсе бачылі маці Цыганка, маці Валодзі Кожыча, якія прынеслі жывыя кветкі, мацярынскія слёзы, гордасць мацярынскую на магілы сыноў сваіх.

...Сакратар Глускага райкома партыі Гняцько, былы камбрыг Львоў, былыя партызаны Шарамет, Паўлава, Татур гаварылі з трыбуны аб тым, што нялёгкім было змаганне за нашу свабоду, аб тым, якое гэта вялікае шчасце—мір, які трэба мацаваць сваёй працай. І вельмі цёпла, шчыра гаварылі былыя партызаны аб людзях Глусчыны, Акцябршчыны, якія так многа вынеслі і так многа змаглі.

Алесь АДАМОВІЧ.

ЗА КРУГЛЫМ СТАЛОМ І НА ЭКРАНАХ

Удзельнікі фестывалю на працягу трох дзён праводзілі ў Доме літаратараў творчую дыскусію на тэму «Мастак і час».

Дыскусію адкрыў савецкі кінарэжысёр С. Герасімаў. Ён гаварыў аб велізарнай адказнасці мастака перад эпохай, перад народам, аб вельмі важнай ролі кіно, як сродку пазнання свету і актыўнай барацьбы за яго лепшы лёс.

— За мінулыя два гады, што прайшлі з часу першага фестывалю ў нашай сталіцы, — сказаў С. Герасімаў, — у жыцці народаў адбылося многа знамянальных падзей. За кароткі прамежак часу на геаграфічнай карце ўзнікла многа новых дзяржаў, якія паспелі прывезці на наш фестываль свае першыя кінатворы.

Адзначыўшы станоўчы характар пазнавальнасці сучаснага жыцця ў творах італьянскіх неарэалістаў, французскіх крытычных рэалістаў і амерыканскіх прагрэсістаў, С. Герасімаў асобна спыніўся на вялікай прагрэсіўнай ролі японскіх незалежных кінадзеячоў, якія паказалі карціну «Голы востраў» рэжысёра Канета Сінда.

Шведскі тэарэтык кіно Альмквіст імкнуўся ў дыскусіі абгрунтаваць «тэорыю», быццам бы развіццю кіно перашкаджаюць палітыка і камерцыя. Але савецкі кінакрытык Р. Юрэнеў, палемізуючы з Альмквістам, пераканальна даказаў, што кожны мастак павінен мець сваю ясную пазіцыю: або ён палітык, або камерсант — трэцяга не бывае. І толькі тыя мастакі, якія ставяць перад сабою не вузка камерцыйныя, а вялікія грамадскія задачы, могуць стварыць вялікае мастацтва.

Са змястоўным аналізам новых з'яў і тэндэнцый у сусветнай кінематаграфіі выступіў французскі кінакрытык Марсель Мартэн. Ён заклікаў больш рашуча і смела парываць са старымі канонамі драматызацыі апавядальнасці, пераходзіць да дакументалізму, які дазваляе паказаць з'явы жыцця так, што гледачу самому будзе лёгка зрабіць адпаведныя вывады.

Польскі гісторык і крытык кіно Ежы Плашэўскі, аналізуючы новыя элементы стылю, мовы кіно — падоўжанне мантажных кавалкаў, змяншэнне колькасці буйных планаў, адсутнасць рэзкіх пераходаў, — сцвярджаў, што яны выкліканы імкненнем наблізіць кінатвор да жыцця.

На другі дзень дыскусіі першым выступіў японскі рэжысёр Канета Сінда. Ён заявіў, што мастак не павінен назіраць чалавека на адлегласці, а паказваць яго душэўны ўнутраны стан. На яго думку, чалавека «выдуманага» аўтарамі трэба зрабіць жывым, рэальным з усімі ўласцівымі яму дадатнымі і адмоўнымі якасцямі. Мастака не выратуе ніякая тэхніка, калі ён не знойдзе формы для раскрыцця новага зместу.

З вялікай і змястоўнай прамовай на дыскусіі выступіў вядомы крытык і гісторык кіно Жорж Садуль (Францыя). Ён не згадзіўся са сваім суайчыннікам Мартэнам наконт дакументалізму; на яго думку, дакументалізм прыводзіць да фальшывага адлюстравання рэчаіснасці, і толькі лінія драматызацыі жыцця дае ў выніку прагрэсіўныя творы.

На дыскусіі выступілі таксама рэжысёр Р. Козінцаў (СССР), кіраўнік дэлегацыі кінематаграфістаў Ізраіля Гаўрыел Месеры, намеснік генеральнага сакратара ААН па інфармацыі Таварэс До Са і польскі гісторык, тэарэтык і крытык Ежы Цепліц.

Штодзённа з раніцы праводзяцца прэс-канферэнцыі дэлегацый, наладжваюцца прыёмы.

Конкурсныя прагляды тым часам ідуць штодзённа ў кінатэатры «Расія». Нашы кітайскія сябры паказалі свой поўнаметражны каляровы фільм «Сям'я рэвалюцыянераў». У ім гутарка ідзе пра лёс адной сям'і, у якой бацька, маці, а потым і іх дзеці ахвяравалі сваім асабістым шчасцем і нават аддалі сваё жыццё за рэвалюцыю, за перамогу камуністычнай партыі над здраднікамі з гамінданаўскай клікі.

Англічане прадставілі на фестываль вялікае шырокаэкраннае каляровае палатно «Працэс над Аскарам Уайльдам». У аснову гэтай карціны пакладзены гістарычныя факты трагічнага характару з жыцця вядомага англійскага паэта і драматурга, які стаў нявіннай ахвярай паклёпу з боку буржуазнага грамадства Вялікабрытаніі канца XIX стагоддзя.

На шосты дзень фестывалю яго сенсацыяй з'явілася карціна заходнегерманскага прагрэсіўнага рэжысёра Курта Гофмана «Здані ў замку Шпэсарт». Гэты рэжысёр добра вядомы нашаму гледачу па фільму «Мы вундэркінды», які паспяхова прайшоў на экранах нашай краіны. У апошнім сваім фільме Курт Гофман хоць некалькі завуаляваў сучаснасць адэнаўэраўскай Германіі, але пайшоў яшчэ далей, чым у творы «Мы вундэркінды».

У суботу, пасля ранішніх праглядаў, Міністэрства культуры СССР і Аргкамітэт Саюза работнікаў кінематаграфіі СССР наладзілі ў Георгіеўскай зале Вялікага Крамлёўскага палаца шырокі прыём для ўдзельнікаў фестывалю. Прыём прайшоў у духу прыязнасці і дружбы кінематаграфістаў усіх кантынентаў.

* * *

Прызнана ўжо, што другі Маскоўскі фестываль — самы шырокі і ў параўнанні з іншымі аглядамі кінамастацтва, якія штогодна праводзяцца ў розных краінах свету. Калі, напрыклад, параўнаць яго з апошнім фестывалем у Канах, то на Маскоўскім фестывалі амаль у два разы больш удзельнікаў і фільмаў, а масквічы, бадай, самыя лепшыя кіналюбы. Яны жывуць вясёлым рытмам фестывалю.

На вуліцах і плошчах горада, на фасадах аэрапортаў, гасцініц, кінатэатраў сцягі дзяржаў — удзельніц фестывалю, прывітальныя лозунгі і ўсюды ўжо знаёмая эмблема пад дэвізам: «За гуманізм кінамастацтва, за мір і дружбу паміж народамі».

Асабліва па-святочнаму ўпрыгожана Манежная плошча і будынак гасцініцы «Масква», дзе размясціўся штаб фестывалю і жывуць яго ўдзельнікі і госці.

У штаб фестывалю патокам ідуць прывітанні і добрыя пажаданні форуму кінамастацтва.

Нам давялося пагутарыць з віднейшым дзеячом дакументальнай кінематаграфіі, вядомым нідэрландскім кінарэжысёрам, членам журы Іёрысам Івенсам.

— Я, бадай, самы старэйшы з прыхільнікаў савецкага кінамастацтва,—кажа ён.— Я многа разоў бываў у Савецкім Саюзе, у другі раз удзельнічаю ў маскоўскіх фестывалях. Будзем спадзявацца, што і на гэты раз мы будзем весці шчырыя дыскусіі і гутаркі аб лёсе кінамастацтва і адказнасці перад гледачом.

Зараз у самым разгары працоўныя дні фестывалю. Кожны дзень трэба прагледзець тры паўнаметражныя і чатыры—пяць каротка-метражных карцін. Прагляды часта заканчваюцца далёка за поўнач.

Кожную раніцу фестывальныя госці едуць на экскурсіі, знаёмяцца з горадам. З Ленінскіх гор яны ўбачылі дзівосную панараму сталіцы. Навінкай для іх з'явіўся плавальны басейн на дзве тысячы чалавек, якога яшчэ не было ў дні першага маскоўскага фестывалю.

З другой палавіны дня пачынаюцца прагляды. У новым, цудоўным кінатэатры «Расія» прагледжаны ўжо дзесяткі мастацкіх і дакументальных фільмаў. Адны з іх, як «Голы востраў» (Японія) глыбока хвалявалі сваёй праўдай, другія прамільгнулі на экранах бясследна... Тым не менш хочацца глядзець усе навінкі сусветнага кінамастацтва для параўнанняў, аналізу, вывадаў.

А навінкі — штодзень. Іх паказалі ўжо Канада, Японія, Нарвегія, Цэйлон, Малі, ААР, Вялікабрытанія, Марока, Бельгія, Албанія, Ірак, ГДР, Швейцарыя, Югаславія... Залы кінатэатра перапоўнены.

Ролю кіно, як самага масавага і любімага народамі мастацтва ў наш час, цяжка пераацаніць. Фільмы, зробленыя прагрэсіўнымі майстрамі, якія смела сцвярджаюць, што ідэі міру і гуманізму не маюць граніц, даходзяць да сэрцаў простых людзей. І як жа ўдзячны гледачы тым мастакам, якія ў сваіх творах нясуць людзям святло дружбы, узаемаразумення і веры ў будучыню.

П. ПАДБЯРЭЗСКІ,
спец. карэспандэнт «Літаратуры і мастацтва».
Масква.

На гэтым здымку зняты ўдзельнікі другога Міжнароднага кінафестывалю ў Маскве, вядомыя кінаактрысы (злева направа) Джына Лолабрыджыда і Марыза Мерліні (Італія), Флавія Бурэф (Румынія), Сон Ен Ай (Карэя), Бланка Багданава (Чэхаславакія), Цэрмаа (Манголія).

Фота В. Масцюкова. Фотахроніка ТАСС.

В. Я. ГАЛАЎЧЫНЕР

Памёр народны артыст БССР, пісьменнік Віктар Якаўлевіч Галаўчынер. Драматург, рэжысёр, педагог, ён шмат сіл аддаў развіццю савецкага тэатральнага мастацтва.

Віктар Якаўлевіч Галаўчынер нарадзіўся 28 чэрвеня 1905 года ў горадзе Мінску ў сям'і настаўніка. Скончыўшы ў 1926 годзе Беларускі дзяржаўны інстытут тэатральнага мастацтва, ён доўгі час працаваў спачатку акцёрам, а потым рэжысёрам у тэатрах рэспублікі, выкладаў акцёрскае майстэрства ў Тэатральна-мастацкім інстытуце ў Мінску.

20-гадовым юнаком Віктар Якаўлевіч распачаў літаратурную дзейнасць. У 1925 годзе ён апублікаваў сваю першую п'есу «Гаўрош» па матывах рамана Віктара Гюго. Дзве п'есы В. Я. Галаўчынера — «Вялікадушша» і «Урок жыцця» былі ў свой час пастаўлены на сцэне Акадэмічнага тэатра імя Янкі Купалы.

У апошні час Віктар Якаўлевіч Галаўчынер быў галоўным рэжысёрам Дзяржаўнага рускага тэатра ў Вільнюсе. За плённую і паспяховую работу ў гэтым тэатры яму было прысвоена ганаровае званне народнага артыста Літоўскай ССР.

Віктар Якаўлевіч Галаўчынер з'яўляўся членам КПСС. За поспехі ў сваёй працы ён быў узнагароджаны ордэнам «Знак пашаны» і медалямі.

Мастак з вялікай культурай, з глыбокімі ведамі, Віктар Якаўлевіч Галаўчынер заўсёды быў сціплым у жыцці, добрым, чулым таварышам у калектыве, прынцыповым у мастацтве, нястомным у працы на карысць Радзімы. Такім і застанецца ён у нашай памяці.

Міністэрства культуры БССР,
Праўленне Саюза пісьменнікаў БССР.

Праўленне Саюза пісьменнікаў БССР паведамляе аб смерці члена Саюза пісьменнікаў, драматурга, народнага артыста БССР Віктара Якаўлевіча ГАЛАЎЧЫНЕРА і выказвае спачуванне родным і блізкім памёршага.

Міністэрства культуры БССР з глыбокім жалем паведамляе аб раптоўнай смерці народнага артыста БССР Віктара Якаўлевіча ГАЛАЎЧЫНЕРА і выказвае спачуванне сям'і нябожчыка.

НАСТАЎНІК НЕ ПАДЗЯКУЕ

Гэтая кніга адрасавана пэўнаму колу чытачоў. У анатацыі выдавецтва, змешчанай на адвароце тытульнага ліста, сказана: «Гэта кніга дапаможа настаўніку, асабліва ў сувязі з перабудовай выкладання, з неабходнасцю актывізаваць працэс навучання». Тут жа паведамляецца, што кніга напісана «настаўніцай навагрудскай сярэдняй школы... на аснове шматгадовай практыкі выкладання рускай мовы».

Ніяк нельга сказаць, што выдавецтвы рэспублікі часта радуюць настаўнікаў літаратурай па канкрэтных пытаннях, звязаных з практыкай школьнага выкладання. Таму, пазнаёміўшыся з такой анатацыяй, чытач-настаўнік адразу ж купіць кнігу. Ды і як не купіць — у ёй жа вопыт работы настаўніцы рускай мовы, якая працуе ў Беларусі. Вопыт — шматгадовы. Вопыт па актывізацыі працэсу навучання ва ўмовах перабудовы работы школ. Дык гэта ж якраз тое, што трэба!..

Карацей кажучы, перад намі кніга Н. Лівенцавай «О некоторых приемах повышения эффективности преподавания русского языка», выдадзеная Дзяржаўным вучэбна-педагагічным выдавецтвам Міністэрства асветы БССР у 1961 г.

Той факт, што выдавецтва вырашыла выпускаць кнігі з вопыту работы настаўнікаў, трэба толькі вітаць. Вопыт работы лепшых настаўнікаў рэспублікі павінен быць здабыткам усіх працаўнікоў народнай асветы. Нельга не адзначыць і добрых намераў самога аўтара кнігі.

Настаўнік пачынае чытаць кнігу і...

На першай жа старонцы — такі «ўзор» сінтаксісу: «Первоочередная задача школы — научить наших учащихся правильно выражать свои мысли, помочь им (?) овладеть богатством, выразительностью языка...» Паразважаўшы, аб кім або аб чым ішла гутарка — што або хто хаваецца за словам «им» — «учащиеся» або «мысли», — крыху паморшчыўшыся, даруем аўтару недакладнасць. Чытаем далей, на старонцы 12:

«За урок поставлено восемь оценок, в том числе за индивидуальную работу». За якую індывідуальную работу? За чыю работу?..

Далей на гэтай жа старонцы: «Необходимость выделения темы «Обособление причастного оборота» на отдельный урок подсказано практикой». Тэма «выделяется»... «на отдельный урок» (?).

На наступнай старонцы нельга не абурацца такімі «перламі» стылю: «Проводя организационный момент, отмечая отсутствующих, **фронтально просматривая тетради** учащихся, **с целью освежения** в памяти того материала, по которому будет опрос, учитель предлагает учащимся открыть учебники и прочитать определенный параграф. **Это дает экономию времени на уроке,** ни одна минута не пропадает даром, а повторенное перед опросом **правило улучшает качество ответов учащихся».**

З кожнай новай старонкай чытач пераконваецца, што падобныя «агрэхі стылю» — характэрны спосаб перадачы думак аўтарам. «Прочно усваиваются учащимися лишь те знания, в приобретении которых он (?) принимал сам активное участие, а не являлся пассивным объектом обучения» (!); «...учитель при проверке ясно видит **картину пробелов в знаниях** каждого ученика»; «Чтобы избежать списывания и дать разбор, учитывая пробелы каждого ученика, учащимся даются разные предложения»... Вось тут і зразумей!

Чытаем далей. «Две-три минуты — и можно продолжать работу: усталость прошла, игра увлекла детей». Але як жа «продолжать работу», калі «игра увлекла детей»?.. «Иногда можно играть в анограммы: записываются слова в столбик, а потом из этих же (?) букв, которые входят в первое слово, составляется другое слово»... Або: «В **деле активизации** урока известную роль играет **занимательность,** но главная **сфера ее применения** — это внеклассная работа»... Што такое —«сфера применения занимательности»?!.

У такім «стылі» вытрымана ўся кніга: «Каждый ученик в свой учет заносит все слова, в которых он допустил ошибки»; «степень незнания правил пунктуации»; «на практике закрепляет навыки самостоятельного введения в предложение заданных случаев постановки знаков препинания»; «Ученики охотно остаются на такие занятия, потому что они не ущемляют их чувства человеческого достоинства» (?!).

Ці не даволі? Такіх і падобных «перлаў» у кнізе не абярэшся. Цяжка паверыць, што аўтар кнігі — выкладчык рускай мовы. Гэта ж парадокс: за чысціню і культуру мовы ў школе вядзе барацьбу чалавек, які не можа пісьменна выказваць свае думкі!

Настаўнікі рускай мовы, якія працуюць у школах нашай рэспублікі, павінны ўлічваць, што вучні вывучаюць адначасова і беларускую мову. Лепшыя педагогі накапілі вялікі вопыт выкладання рускай мовы ў беларускіх школах. Гэты вопыт, бясспрэчна, павінен стаць здабыткам усіх нашых настаўнікаў рускай мовы. На вялікі жаль, аўтар кнігі абмінула моманты спецыфікі выкладання рускай мовы ва ўмовах Беларусі.

Пры ўсім гэтым, мы бачым імкненне аўтара да пошукаў эфектыўных метадаў і прыёмаў у выкладанні рускай мовы. Бясспрэчна, што Н. Лівенцаву хвалюе такая важная праблема, як актывізацыя работы вучняў на ўроку, імкненне да таго, каб урокі мовы былі цікавымі, каб работа на ўроках захапляла вучняў. Як гэта важна! Ні для каго не сакрэт, што ўрокі мовы ў школе часта праводзяцца нудна, нецікава. Таму не дзіўна, што перадавых настаўнікаў не пакідае думка аб тым, каб вучні на ўроках граматыкі, правапісу, сінтаксісу працавалі з захапленнем.

Нельга не адзначыць, што Н. Лівенцава ў сваёй кнізе падымае шэраг важных праблем, звязаных з выкладаннем рускай мовы. Тут ёсць карысныя парады і рэкамендацыі па пытаннях складання рабочага плана настаўніка, граматычнага разбору, выкарыстання наглядных дапаможнікаў, праверкі вучнёўскіх сшыткаў, слоўнікавай работы і г. д. Пахвальнае імкненне аўтара падхапіць тое новае, што прапагандуе сучасная методыка, праверыць гэтае новае практычна і свой вопыт паведаміць калегам па працы. Праўда, не ва ўсіх раздзелах кнігі аднолькава поўна і шырока апісан вопыт работы аўтара. Найбольш цікавыя, на нашу думку, раздзелы, у якіх аўтар расказвае аб сваім вопыце арганізацыі індывідуальнай работы з вучнямі і пра вопыт слоўнікавай работы. У некаторых раздзелах прыводзяцца ўзоры заданняў вучням, цікавыя наглядныя схемы і г. д.

Але многае з карыснага патанае ў масе добра вядомых кожнаму агульных установак, накшталт: «Учитель не должен забывать, что каждый класс имеет свою, только ему присущую специфику». Або такія ісціны: «Очень важно, чтобы учитель на уроке видел, кто не понял материала урока, чтобы он стремился так или иначе активизировать внимание учащихся, сосредоточить его на изучаемом материале».

Чытач-настаўнік, пазнаёміўшыся з анатацыяй да кнігі, чакаў знайсці ў ёй апісанне цэлай сістэмы работы, а знайшоў толькі асобныя эпізоды ўласнага вопыту аўтара і агульныя, добра вядомыя ўстаноўкі.

Нам здаецца, і сам загаловак кнігі **«О некоторых** приемах...» ні да чаго не абавязваў аўтара. Сапраўды, аб кожным з прыёмаў, што зацікавілі Н. Лівенцаву, магла б быць напісана цэлая кніга. Відаць, лепш было б, каб аўтарам быў узяты для **ўсебаковага** разгляду адзін з «некаторых» прыёмаў.

Выдавецтва павінна было дапамагчы аўтару ўлічыць усё гэта.

На жаль, так не атрымалася, і настаўнік-чытач наўрад ці падзякуе аўтару і выдавецтву.

Р. БЕЛЬСКІ.

Навіны дакументальнага кіно

«ДЗЯЎЧЫНА З ПАДАЛЕССЯ»

Ніне Пастуховай яшчэ толькі 20 год, але яна ўжо дэпутат абласнога Савета. Пра яе працоўныя поспехі ведае ўся краіна.

...Прырода толькі абуджаецца, яшчэ спіць вёска, а Ніна ўжо спяшаецца на ферму, дзе пачала працаваць адразу пасля дзесяцігодкі. Яна даярка. Пад яе наглядам знаходзіцца 95 дойных кароў. Ласкава ставіцца Ніна да кожнай сваёй выхаванкі. Усе яны размешчаны ў новым, механізаваным круглым кароўніку. З дапамогай механізмаў Ніна тройчы за дзень выдойвае ўвесь свой статак. Уступіўшы ў спаборніцтва ў гонар XXII з'езда партыі, яна змагаецца за тое, каб даць краіне як мага больш малака.

Усё больш і больш калгасных і саўгасных ферм абсталёўваецца навейшымі механізмамі. Але не ўсе ведаюць, як іх лепш выкарыстаць. Таму сюды, у саўгас «Падалессе», да Ніны часта прыходзяць будучыя гаспадыні новых апаратаў, каб вывучыць вопыт перадавой даяркі. Падзяліцца ім Ніна лічыць сваім абавязкам. Яна ветліва сустракае даярак, паказвае, як авалодала тэхнікай механічнай дойкі.

«Гэтая дзяўчына, — сказаў пра Ніну сакратар ЦК ЛКСМБ тав. Максімаў,— тыповы прадстаўнік новага пакалення сельскіх працаўнікоў, людзей адукаваных і культурных, якія маюць не толькі нястомныя залатыя рукі, гарачае камсамольскае сэрца, але і трывалыя веды. На такіх, як Ніна, зараз раўняецца ўся наша моладзь».

Да чаго ж прыгожыя летнія вечары! Чаму не патанцаваць пасля працоўнага дня...

Пра адзін з такіх звычайных дзён Ніны Пастуховай, пра яе сяброў расказвае дакументальны фільм «Дзяўчына з Падалесся», зняты па сцэнарыю Ул. Куляшова рэжысёрам С. Браўдэ і аператарам Ул. Цеслюком. Рэжысёра С. Браўдэ мы і бачым за манціраваннем фільма на нашым здымку.

Падзеі Факты Навіны

□ Каля тысячы школьнікаў бяруць кнігі з Уздзенскай раённай дзіцячай бібліятэкі.

Прапагандысты літаратуры аформілі цікавы і змястоўны стэнд аб жыцці і дзейнасці Ул. І. Леніна, а таксама выстаўкі кніг «Насустрач XXII з'езду КПСС», «Савецкі чалавек у космасе», «Ці ёсць цуды ў прыродзе?», «Зрабі сам і навучы другога» і інш.

Нядаўна перад юнымі чытачамі выступіў заслужаны дзеяч культуры рэспублікі самадзейны кампазітар Павел Іванавіч Шыдлоўскі. Ён расказаў школьнікам пра беларускі фальклор.

Бібліятэка наладзіла абмеркаванне кнігі В. Лаўрынайціса «Пядзя залатая», М. Носава «Вясёлая сямейка», правяла канферэнцыю чытачоў па пытаннях беларускай дзіцячай паэзіі.

□ Спектаклем «Іркуцкая гісторыя» па п'есе Арбузава пачаў свае гастролі ў Гомелі Рыбінскі драматычны тэатр. У яго рэпертуары спектаклі «Барабаншчыца», «Усімі забыты», «Урыэль Акоста» і інш. За час гастролей артысты тэатра дадуць каля 100 канцэртаў у рабочых і сельскіх клубах Гомельшчыны, сумесна з моладдзю горада абмяркуюць спектакль «Дыплом на званне чалавека».

□ У Цэнтральным кніжным магазіне Мінска адкрылася секцыя ўкраінскай мастацкай літаратуры. На паліцах — творы на ўкраінскай мове Тараса Шаўчэнкі, Івана Франко, Лесі Украінкі, Астапа Вішні, анталогія ўкраінскага апавядання і многія іншыя.

Секцыя з'ўляецца часткай ствараемага ў магазіне аддзела братніх літаратур.

□ Магазіны спажывецкай кааперацыі Брэсцкай вобласці арганізавалі продаж кніг у крэдыт. У раённых цэнтрах гэту аперацыю праводзяць спецыялізаваныя кніжныя магазіны, а ў Давыд-Гарадку, Антопалі, Жабінцы, Малашэвічах, Дамачове, Шарашове, Целяханах, Дзівіне і іншых буйных населеных пунктах — гандлёвыя пункты мясцовых сельпо.

Пайшчыкі спажывецкай кааперацыі, якія працуюць ва ўстановах, арганізацыях, на прадпрыемствах, у калгасах і саўгасах, атрымалі магчымасць набыць у крэдыт неабходную літаратуру на суму да 10 рублёў. Парадак афармлення куплі кніг у крэдыт такі ж, як і іншых тавараў.

Новая форма гандлю спадабалася сельскім кнігалюбам. Многія з іх камплектуюць асабістыя бібліятэчкі, набываюць зборы твораў любімых пісьменнікаў, неабходную літаратуру па розных галінах ведаў.

Галоўны рэдактар Нічыпар ПАШКЕВІЧ.

Рэдакцыйная калегія: Заір АЗГУР, Аляксандр БУТАКОЎ, Кастусь ГУБАРЭВІЧ, Васіль ІВАШЫН, Аркадзь МАРЦІНОВІЧ (адказны сакратар), Пятро ПРЫХОДЗЬКА, Раман САБАЛЕНКА (намеснік галоўнага рэдактара), Мікола ТКАЧОЎ, Янка ШАРАХОЎСКІ, Іван ШАЦІЛА, Рыгор ШЫРМА.

«Литература и искусство» — орган Министерства культуры и правления Союза писателей БССР, Минск.

АДРАС РЭДАКЦЫІ: г. Мінск, вул. Захарава, 19. Тэлефоны: прыёмнай рэдакцыі—3-24-61, намесніка галоўнага рэдактара — 3-25-25, адказнага сакратара—3-25-25, аддзела літаратуры—3-22-04, аддзела мастацтва—3-24-62, аддзела культуры—3-20-54, выдавецтва—3-19-52, бухгалтэрыі—3-11-03.

«Літаратура і мастацтва» выходзіць два разы на тыдзень: у аўторак і пятніцу.

АТ 03653.

Друкарня імя Сталіна.